

Pohľady

Z OBSAHU:

**PETER MIŠÍK
NOVÝ
SLOVENSKÝ
VELVYSLANEC**

**TVORIVÁ
ŠKOLA
ŽURNALISTIKY
PRE KRAJANOV**

**GENERÁLNE
ZHROMAŽDENIE**

**PARTIČKA
A ĎALŠIE
SPOLKOVÉ
AKTIVITY**

**VÝROČIE
VOJTECH
ALEXANDER**

**SPOLKOVÝ
KALENDÁR**

**TENISOVÝ
TURNAJ**

**BANSKÁ
ŠTIAVNICA**

**Z HISTÓRIE
VIEDNE
VIANOČNÉ TRHY**

**DETSKÁ
STRÁNKA**

**STREET ART
V 6. BEZIRKU**

PŮŤ NA MORAVU

Predvianočná atmosféra vo viedenských uliciach. O histórii vianočných trhov v rakúskej metropole sa dočítate na str. 2 a 26-27.

Vorweihnachtliche Stimmung in den Straßen Wiens. Über die Geschichte der Weihnachtsmärkte in der österreichischen Metropole Lesen Sie auf S. 2 und 26-27.

Krehká krása ručne maľovaných vianočných güß

Foto: Ingrid Žalneva

Jana Gregor– Rogler

ES WEIHNACHTET

alebo keď sa vo Viedni zviačňieva...

Je zimné decembrové ráno. Pomaly kráčam k Dómu sv. Štefana, zakláňam hlavu, aby som videla strechu z farebných keramických tašiek jemne poprášenu snehom. V stánku na tunajšom vianočnom trhu si kúpim makovú pochúťku z regiónu Wienerwald. Vianočný trh na námestí Stephansplatz sa končí 26. decembra – ako jeden z posledných v meste. Ale kedy sa táto tradícia vlastne začala?

Tomášov trh na Grabene a Brandstätte

História trhov pred Vianocami vo Viedni siaha do čias pred asi 700 rokmi. Rakúsky vojvodca Albrecht I. udelil v roku 1296 povolenie predaja na vtedy nazývanom decembrovom trhu. Pôvodne slúžil predaj potravín a teplého oblečenia na ulici na to, aby sa ľudia pripravili na prežitie zimy. Vtedy bývali veru tuhšie mrazy, než aké poznáme my. Bolo treba zaplniť komory a aby sa zásoby nepokazili, kúpiť kus ľadu na najchladnejšom

mieste v meste – pri Kostole sv. Petra. O vyslovene vianočných trhoch v stredoveku nemáme záznamy. Až v roku 1600 sa písomne spomína budovanie stánkov na Grabene a Brandstätte, teda v priestore pred Dómom svätého Štefana. Postavili ich každoročne 16. a 17. decembra a odstránili až 9. januára, naposledy v roku 1761. V drevených búdkach ponúkali svoje výrobky pekári, medovníkari

a cukrári. Bol to takzvaný Tomášov trh, pravdepodobne podľa apoštola Tomáša, ktorý najdlhšie neveril na zmŕtvychvstanie Ježiša Krista, a preto mu bola venovaná najdlhšia noc v roku z 21. na 22. decembra. Vydajachtivé dievčatá verili, že Tomášova noc má veľkú moc, a pred spaním skákali po posteli a prosili pritom svätého Tomáša, aby im vo sne zjavil, kto bude ich srdcu najmilší.

Foto: © Weihnachtsmarkt Hof Porcus Tumultus GmbH Wien

Vianočný trh na námestí Am Hof v 19. storočí

Obsah

- 2 **ES WEIHNACHTET ALEBO KEĎ SA VO VIEDNI**
ZVIANOČNIEVA... | *Jana Gregor-Rogler*
- 4 **STRETNUTIE S NOVÝM VEL'VYSLANCOM**
PETER MIŠÍK | *Vlado Mlynár*
- 6 **TVORIVÁ ŠKOLA ŽURNALISTIKY** | *Ingrid Žalneva*
- 9 **GENERÁLNE ZHROMAŽDENIE RSKS A SOVA** | *Ľubica Macura*
- 10 **CHILL OUT NEUVERITELNÝ ZÁŽITOK**
S VIRTUÁLNOU REALITOU | *Valika Konečná*
- 11 **CHILL OUT PRÍBEHY A OZVENY** | *Ingrid Žalneva*
EURÓPSKY DEŇ JAZYKOV | *Daniela Makový Nedas*
- 12 **VOJTECH ALEXANDER**
PRIEKOPNÍK RÖNTGENOLÓGIE | *Martina Víglašská*
- 14 **PŮŤ NA MORAVU** | *Zuzana Rusnáková*
- 15 **NA PRECHÁDZKE PO SCHÖNBRUNNSKOM PARKU** | *Ingrid Fux*
- 16 **V OBJEKTÍVE BANSKÁ ŠTIAVNICA** | *Ingrid Žalneva*
- 18 **PARTIČKA NESPÚTANÁ ZÁBAVA OPĀŤ VO VIEDNI!** | *Ingrid Fux*
- 20 **DANUBE CHALLENGE TENNIS CUP 2017** | *Jozef Macura*
- 22 **KALENDÁR 2018** | *Edith Veith*
- 24 **DETSKÁ STRÁNKA** | *Elena Mandik*
- 28 **OMŠA NÁRODOV** | *Zuzana Rusnáková, Janči Rievaj*
- 29 **STREET ART V 6. BEZIRKU** | *Ingrid Žalneva*
- 31 **MOBILNÁ UČEBŇA SLOVENSKEHO JAZYKA** | *Hanna Bodenstorfer*

Milí čitatelia Pohľadov,

v dnešnom čísle si budete môcť prečítať aj o tvorivom seminári, ktorý pre tvorcov krajských médií zorganizoval Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí. Osobne som toto vzdelávacie

podujatie privítala, pretože nikto z našej redakčnej rady nie je vyštudovaný novinár.

V rámci pracovných workshopov sa hodnotili aj slovenské periodiká vydávané v zahraničí. Priznám sa, že som sa cítila takmer ako študentka pred skúškou, keď odborný garant projektu – publicista a fotograf Marián Pauer vzal do ruky naše Pohľady, aby ich posúdil svojím zrakom profesionála. Ale moja nervozita povolila, len čo vyslovil prvú vetu: „Tento časopis je pre mňa príjemným prekvapením, vôbec som netušil, že takéto niečo vychádza tak blízko od môjho bydliska...“ Pri listovaní časopisom potom ďalej poukázal na zaujímavé detaily, vyzdvihol grafické spracovanie a pochválil aj obsah niektorých článkov.

Samozrejme, že pochvala poteší, ale ja som si uvedomila, že by nebolo správne chváliť sa cudzím perím, a preto som tam – a chcela by som aj tu – poďakovať všetkým, ktorí stáli pri zrode našich Pohľadov a ďalej potom hlavne Ingrid Konrad a grafikovi Gabovi Štrbovi, ktorí časopis dovedli do súčasnej podoby. Zároveň však ďakujem aj všetkým, ktorí do Pohľadov prispeli čo i len jedným, malým príspevkom, a taktiež mojim oddaným členom redakčnej rady, pretože časopis – to je tímová práca, a ja som veľmi povďačná za to, že sa nám podarilo vytvoriť taký tím, v ktorom prevládajú nadštandardné vzťahy. V neposlednom rade patrí vďaka aj vám, čitateľom, za vašu priazeň.

Keď som sa pripravovala na Tvorivú školu žurnalistiky, uvedomila som si, že uplynulo práve päť rokov odvtedy, ako som prebrala zodpovednosť za náš spolkový časopis od vtedajšej šéfredaktorky Ingrid Konrad. Latka bola nasadená vysoko a ja som sa naozaj obávala, či dokážem túto úroveň udržať. No myslím si, že vďaka redakčnému tímu sa nám to celkom darí. Zároveň sa však domnievam, že po piatich rokoch nastáva čas, keď by sme mohli v časopise aj niečo pozmeniť, a hlavne by sme jeho obsah chceli rozšíriť ešte o štyri strany. Tak dúfam, že sa nám to v novom roku podarí. Držte palce!

A aj vám prajeme, aby sa vám v roku 2018 podarilo zrealizovať väčšinu vašich predsavzatí a plánov.

*Za celú redakčnú radu
Ingrid Žalneva*

Foto: Ingrid Žalneva

Milí členovia a priatelia Rakúsko-slovenského kultúrneho spolku a Slovenského školského spolku SOVA!

Prajeme Vám pokojné prežitie zimných sviatkov, krásne Vianoce a úspešný nový rok 2018!

Sehr geehrte Mitglieder und Freunde des Österreichisch-Slowakischen Kulturvereins und des Slowakischen Schulvereins SOVA!

Wir wünschen Euch ruhig verbrachte Feiertage, frohe Weihnachten und ein erfolgreiches neues Jahr 2018!

Vlado Mlynár

Stretnutie s novým veľvyslancom PETER MIŠÍK

Nový veľvyslanec Slovenskej republiky v Rakúsku a stály predstaviteľ SR pri OSN a ostatných medzinárodných organizáciách vo Viedni Peter Mišík odovzdal 9. októbra 2017 poverovacie listiny do rúk prezidenta Rakúskej republiky Alexandra Van der Bellena a oficiálne sa ujal funkcie mimoriadneho a splnomocneného veľvyslanca Slovenskej republiky v Rakúsku. S týmto diplomatom som sa stretol na jednom z jeho prvých oficiálnych vystúpení pri príležitosti Dňa Ústavy Slovenskej republiky 1. septembra. Honorárny konzul Slovenskej republiky v Dolnom Rakúsku Veit Schmid-Schmidfelden usporiadal recepciu v St. Pöltene, na ktorej sa zúčastnil aj Peter Mišík. Tam však nebolo dost času na dlhší rozhovor, preto sme si dohodli termín na interview do nášho časopisu na začiatok novembra na slovenskom veľvyslanectve.

Áká bola vaša prvá myšlienka, keď ste sa dozvedeli o svojej novej funkcii? Je Rakúsko pre Slovensko dôležité? Ako vidíte bilaterálne slovensko-rakúske vzťahy?

Pre mňa to bolo príjemné prekvapenie, keď som sa dozvedel o mojej nominácii. Rakúsko je dôležitý sused Slovenska. Naše vzťahy sú veľmi dobré. Máme spoločné záujmy v rámci Európy, možno nie vždy verejnosti známe, lebo niekedy sa dostanú do médií rýchlejšie kritické komentáre ako pozitívne. Rakúsko je druhý najväčší investor na Slovensku, 2 000 rakúskych firiem u nás pôsobí a okolo 40 tisíc pracovných miest je priamo spojených s investíciami Rakúska u nás. Popredné rakúske firmy, ktoré sa u nás usídlili, sú dôležitým ekonomickým faktorom. Tunajšie rakúske duálne vzdelávanie* je veľkou inšpiráciou pre slovenské školstvo. Naším záujmom teda je, aby tie dobré susedské

Veľvyslanec Peter Mišík počas rozhovoru vo svojej pracovni na slovenskej ambasáde vo Viedni

vzťahy, dobré kontakty i naďalej pokračovali a fungovali. Tomu by som chcel napomáhať. Máme tiež veľa spoločného v zahraničnopolitickej oblasti, obe krajiny vidia svoju budúcnosť v jadre Európskej únie. Napríklad práve tento týždeň sme mali intenzívne rozhovory o vývoji na západnom Balkáne, s Rakúskom máme podobné predstavy a pohľady na vývoj v tomto regióne.

Áké sú vaše osobné väzby k Rakúsku?

Pre mňa Rakúsko vždy predstavovalo bránu do sveta. Pamätám si, že vysielanie ORF ma motivovalo učiť sa nemčinu, aby som rozumel, o čom sa v televízii hovorí, bola to alternatíva k jednostrannému a obmedzenému spravodajstvu bývalého socialistického Československa. Dospieval som s veľkou túžbou po slobodnom svete, chcel som sa učiť, čo sa dalo v tom čase len veľmi obmedzene.

Čo bude pre vás ťažiskom vašej práce?

Slovensko – napriek tomu, že Bratislava je vzdialená od Viedne len 70 km – je pre Rakúšanov ešte stále dosť neznámou krajinou. Našou úlohou je preto dostať sem čo najviac zaujímavých ľudí zo Slovenska, aby sme ukázali, že sme modernou krajinou, ktorá má tiež čo povedať. Veľmi dobre spolupracujem aj s rakúskym veľvyslancom na Slovensku

Helfriedom Carlom, s ktorým mám pravidelný a priateľský kontakt. Budúci rok je plný dôležitých výročí tak na našej, ako aj na rakúskej strane. Bývalý prezident Heinz Fischer organizuje tieto aktivity a oslavy z rakúskej strany, budeme s ním rozprávať aj o nejakých spoločných projektoch, čo bude tiež dobrá príležitosť viac prezentovať Slovensko. Náš kultúrny inštitút pod vedením pani Heribanovej ponúka to najlepšie zo slovenskej kultúry pre rakúsku verejnosť. Veľmi si to cením a určite v tomto budeme pokračovať.

Konzulárna práca je vo Viedni veľmi intenzívna. Žije tu veľa slovenských občanov, a tak treba riešiť veľa konzulárnych prípadov. Pracuje tu viac ako 30 tisíc opatrovateliek zo Slovenska, práve sme absolvovali niekoľko rokovanií s ich zástupcami, ako aj s rakúskymi úradmi, aby sme si zmapovali situáciu. Chceme, aby sa ich podmienky zlepšili tu v Rakúsku i doma na Slovensku. Ale, samozrejme, záleží nám na tom, aby sme dokázali pomôcť aj iným slovenským občanom, ktorí tu žijú alebo pracujú. To je ďalší rozmer činnosti veľvyslanectva. Zároveň je to aj záležitosťou honorárnych konzulátov, ktorých máme v Rakúsku päť.

Rád by som vás priblížil našim čitateľom osobnejšie. Zaujalo ma, že ste študovali na Vysokej škole múzických umení a svoju

* **Poznámka redakcie:** Zvláštnosťou rakúskeho vzdelávacieho systému je prepojenie hospodárstva a vzdelávania. Mládeži štát ponúka duálny vzdelávací systém, praktický odborný výcvik vo firme a teoretickú prípravu na strednej odbornej škole, a to súčasne. Firmy a školy zabezpečujú kompatibilitu teoretického vzdelávania a požiadaviek praxe. Okrem stredných odborných škôl existujú vyššie technické učilištia (HTL) pre všetky odbory. Do spoločných projektov škôl a hospodárskej sféry, napr. do diplomových projektov alebo projektov v rámci práce vo virtuálnej firme sa v súlade s praxou zavádzajú výsledky výskumu a vývoja.

hereckú kariéru ste začali v Divadle Andreja Bagara v Nitre. Čo vás viedlo k tomu, aby ste sa po prvom angažmáne rozhodli pre novú životnú etapu?

Moje obdobie hereckej kariéry bolo veľmi krátke a bolo to už veľmi dávno. Po roku 1989 sa nám všetkým otvorili nové možnosti, ktoré tu predtým neboli. Napriek tomu, že ma pôvodná profesia bavila, chcel som sa posunúť ďalej. Mal som pocit, že chcem čo najviac vedieť, chcel som sa ďalej vzdelávať, študovať. V tej dobe otvorili Ústav medzinárodných vzťahov v Bratislave, aproximácia právo na Právnickej fakulte UK – dvojročná škola, ktorá pripravovala budúcich diplomatov. Keďže sa zaujímam o históriu a politiku a vedel som aj jazyky, tak som sa prihlásil, hoci som si myslel, že budú chcieť skôr právnikov. Na moje prekvapenie ma prijali. To bol štart do môjho nového životného úseku. Samozrejme, že si občas rád spomeniem na moje úlohy v divadle, ale už to zavial čas...

Ako ste zažili pád železnej opony a potom rozdelenie Československa na dva štáty? My, čo sme žili za hranicami, sme si také niečo ani nevedeli predstaviť...

Prišlo to takpovediac trochu neočakávane, ale bolo jasné, že je len otázka času, kedy to príde. Vedeli sme, že vtedajší režim nemá budúcnosť. Ale otázkou bolo – ako sa to stane. To si nikto nevedel predstaviť a že sa to udialo „zamatovým spôsobom“, je vlastne zázrak. V niektorých krajinách, napr. v Rumunsku to také nekrvavé nebolo. Bolo prekvapením, ako to išlo rýchlo, ako to išlo hladko. Samozrejme, že sme boli trochu

naivní, keď sme si mysleli, že zo dňa na deň bude láska, mier a šťastie. Ale potom prišiel deň všedný, tak ako je to aj inde vo svete – ilúzia a realita nie sú vždy totožné. Ale napriek tomu, keď si porovnáam život pred tým a dnes, tak je to neporovnateľné. Bol to obrovský skok dopredu a Slovensko je dnes úspešná, moderná krajina, člen EÚ, krajina, kde sa platí eurom... Hlavne doma to často ani nedoceňujeme, kam sa podarilo túto krajinu posunúť. Treba si to vážiť. Úlohou našej generácie je zachovať tento vývoj – ako dedičstvo pre naše deti.

Poznáte Rakúsko a Viedeň?

Rakúsko zatiaľ viac-menej spoznávam a poznávam ho rád, lebo je to nádherná krajina. Viedeň sa mi veľmi páči. Je to komfortné, bezpečné, medzinárodné mesto, kde je radosť cestovať aj U-Bahnom. Všade na vás dýcha história. Ohuruje ma, akým citlivým spôsobom dokážu tvorcovia mesta skombinovať historické s novým, moderným – architektúra je tu veľmi rozumná. Veľmi sa mi páčia budovy z obdobia secesie, napríklad stanice metra od Otta Wagnera sú jedinečné. Keďže mám rád prírodu, tak je pre mňa tiež veľmi príjemné, že som za pár minút v lese. To je tiež niečo, čo človek vie veľmi oceniť. Veľa zelene motivuje ísť si zabehať – ideálne podmienky mám priam pred bránou – v parku Schönbrunn.

Prezradíte nám aj niečo o svojej rodine?

Som ženatý a mám dve deti – ale už vo veku, keď sa stavajú na vlastné nohy. Starší syn študuje na Technickej univerzite v Mníchove. Mladší má 16 rokov, je tu s nami vo Viedni

a chodí na Komenského školu v 3. vienedskom okrese. Je tam veľmi spokojný, a pritom on je dosť náročný! Ja som tam bol pred pár dňami spolu s pani štátnou tajomníčkou ministerstva školstva SR a bol som veľmi pozitívne prekvapený tým, koľko lásky aj prostriedkov sa tam investuje na to, aby deti boli spokojné. Je to takpovediac unikát vo Viedni – jediná škola s výučbou materinského jazyka uznaných menšín na dobrej a profesionálnej úrovni. Učitelia sú motivovaní, je tam dobrá atmosféra. A žiaci majú obrovskú výhodu, že keď skončia, tak môžu študovať nielen v Rakúsku, ale aj na Slovensku alebo v Čechách.

Ákú máte predstavu o Vašom vzťahu k tunajším krajaným organizáciám?

Chcem mať otvorený vzťah a živú spoluprácu. Rád pomôžem, kde sa dá, rád prídem aj na podujatia a aktivity, kde by som mohol prispieť k úspechu – napríklad som bol už aj na vami organizovanom tenisovom turnaji. Bola tam veľmi dobrá partia, veľmi dobrá atmosféra. Bolo vidno, že sa ľudia radi vidia a radi stretávajú. Samozrejme, môj kalendár je preplánovaný, ale vždy sa dá niečo urobiť. S mojou podporou môžete určite počítať.

Čo by ste chceli na záver povedať našim čitateľom?

Čitateľov srdečne pozdravujem, prajem im veľa šťastia a úspechov a rád by som im tiež odkázal, že dvere zastupiteľského úradu sú pre nich otvorené a že sú u nás vítaní.

Vďaka za rozhovor a aj vám prajeme na novom pôsobisku všetko dobré. ■

Foto: Carina Karlovits

Tvorivá
škola

ŽURNALISTIKY

Odborno-poznávacie semináre pre redaktorov krajských médií sa začali organizovať od roku 1996, zastrešoval ich Dom zahraničných Slovákov, neskôr Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí. Pôvodne sa nazývali Letná škola žurnalistiky, uskutočňovali sa v letných mesiacoch a rolu odborného garanta prevzala Katedra žurnalistiky Filozofickej fakulty UK. Ako povedal Ľudovít Pomichal, jeden z autorov tohtoročného projektu, „tieto tvorivé semináre ukázali svoju opodstatnenosť z viacerých aspektov: okrem priamej a živej výmeny skúseností zo žurnalistickej praxe so špičkovými mediálnymi tvorcami z denníkov, týždenníkov, rozhlasu i televízie sa venovali aj súčasnej spisovnej slovenčine a štylistike v médiách, trendom vývoja žurnalistických žánrov a úlohe osobnosti novinára v pluralitnej spoločnosti“.

ber lokality nebol náhodný. Seminár sa zameriaval na fotografiu v printových a internetových médiách, takmer všetci účastníci si do svojej batožiny pribalili aj fotoaparáty. A práve Banská Štiavnica je miestom, kde si každý, kto má čo i len najmenšiu záľubu vo fotografovaní, prídre na svoje. Ľudo Pomichal: „Jedným z kľúčových predsavzatí, aby bol projekt prítlačivejší a aj objavnější pre našich kolegov z krajských médií, bolo rozhodnutie vybrať sa do prostredia mimo Bratislavu. Spolu s Mariánom Pauerom – špičkovým žurnalistom, publicistom,

Fotografie: Ingrid Žalneva

Danuška Berediová zo Srbska pri preberaní záverečného certifikátu Tvorivej školy žurnalistiky

V dňoch 8. – 16. septembra 2017 sa konal už 16. ročník tohto tvorivého podujatia, po prvýkrát mimo Bratislavu – v Banskej Štiavnici. Vý-

ber lokality nebol náhodný. Seminár sa zameriaval na fotografiu v printových a internetových médiách, takmer všetci účastníci si do svojej batožiny pribalili aj fotoaparáty. A práve Banská Štiavnica je miestom, kde si každý, kto má čo i len najmenšiu záľubu vo fotografovaní, prídre na svoje. Ľudo Pomichal: „Jedným z kľúčových predsavzatí, aby bol projekt prítlačivejší a aj objavnější pre našich kolegov z krajských médií, bolo rozhodnutie vybrať sa do prostredia mimo Bratislavu. Spolu s Mariánom Pauerom – špičkovým žurnalistom, publicistom,

ber lokality nebol náhodný. Seminár sa zameriaval na fotografiu v printových a internetových médiách, takmer všetci účastníci si do svojej batožiny pribalili aj fotoaparáty. A práve Banská Štiavnica je miestom, kde si každý, kto má čo i len najmenšiu záľubu vo fotografovaní, prídre na svoje. Ľudo Pomichal: „Jedným z kľúčových predsavzatí, aby bol projekt prítlačivejší a aj objavnější pre našich kolegov z krajských médií, bolo rozhodnutie vybrať sa do prostredia mimo Bratislavu. Spolu s Mariánom Pauerom – špičkovým žurnalistom, publicistom,

Ľudo Pomichal z Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí a hostia slávnostného otvorenia - zľava: Ján Varšo, Nadežda Babiaková a Jozef Labuda

Účastníci tvorivého seminára s jeho organizátormi a hosťami

Podujatie slávnostne otvoril predseda ÚSZZ Ján Varšo za prítomnosti primátorky Banskej Štiavnice Nadeždy Babiakovej, riaditeľa Slovenského banského múzea Jozefa Labudu a známeho spisovateľa Antona Hykischu. Potom nasledoval odborný – veľmi zaujímavý a zároveň náročný – program Tvorivej školy. Čakali nás stretnutia so zaujímavými slovenskými fotografmi – Ivanom Čanigom, ktorý nás ohúril svojimi dômyselnými farebnými kompozíciami, Romanom Uhliarom – autorom superpanoramatickej fotografie, ktorá sa dostala do Guinnessovej knihy rekordov, a tiež Jozefom Joe Klamarom, víťazom prestížnej súťaže CZECH PRESS FOTO 2009. Ale nepozerali sme sa len na fotografie týchto významných profesionálov. Súčasťou seminára boli workshopy pod vedením Mariána Pauera, s ktorým sme často dlho do noci preberali naše vlastné fotky a pozorne počúvali jeho komentáre k nim. Na moju otázku, ako hodnotí tieto stretnutia, povedal: „Bolo to veľmi šťastné rozhodnutie usporiadať takéto podujatie v čarokrásnej Banskej Štiavnici, najmä keď bolo zamerané na fotografiu v médiách. Mesto, zapísané do Zoznamu svetového kultúrneho dedičstva UNESCO, totiž na každom kroku ponúka nevšedné obrazy. Tvorcovia krajanových médií mali možnosť podať o tom osobitý svedectvo vo svojich záberoch. Na Tvorivú školu žurnalistiky som odchádzal so zámerom podeliť sa s nimi o svoje praktické i teoretické skúsenosti z mojej dlhoročnej novinárskej praxe. Osem intenzívne prežitých dní však aj mňa obohatilo odborne i ľudsky. Spoznal som ľudí zapálených pre novinárstvo, hladných po informáciách a ochotných prijímať aj kritické slová. Niektorí pôsobia v médiách už roky, iní ešte len začínajú svoju novinársku kariéru. No môžem zodpovedne povedať, že spoločným znakom všetkých bolo nadšenie, s akým prístupujú k žurnalistike, svoju prácu nevnímajú ako povolanie, ale ako poslanie.“

Tvorivej školy sa zúčastnilo okrem mňa ešte 14 novinárov zo siedmich krajín: Andrej Kuric z Chorvátska, Paul Stacho z Kanady, Tatiana Čabáková z Českej republiky, Imrich Fuhl, Andrea Kiššová a Katarína Karkušová

Anna Pomichalová pri prezeraní krajanových časopisov

z Maďarska, Agáta Jendžejčíková z Poľska, Anna Lehotská z Rumunska a Oto Filip, Danuška Berediová, Anna Horvátová, Anička Chalupová, Jasmina Pániková a Ján Špringel z Srbska. Samozrejme, že si so sebou doniesli aj svoje periodiká, ktoré sme nielen spoločne hodnotili, ale dozvedeli sme sa aj rôzne praktické rady, napríklad ako písať popisky k fotografiám – od Anny Pomichalovej, ktorá dvanásť rokov pôsobila v BBC Londýn. A čo na tieto krajanové médiá hovorí Marián Pauer? „Krajanové časopisy, už podľa názvu, by sa mali orientovať na problematiku života našich krajanov a ich uplatnenie sa v cudzom svete. Takže od bežných periodík sa odlišujú svojím zameraním, ktorému by mala zodpovedať obsahová štruktúra. Zastúpené periodiká mali rozdielnu úroveň. Veľa sa odvíja od toho, kto je ich vydavateľom, aké sú ich finančné možnosti, aká je ich periodicitá a tlačiarenské vybavenie. Išlo o týždenníky a mesačníky. Analyzovali sme ich obsah a najmä vizuálne spracovanie, ako narábajú s fotografiami na titulných stranách i vo vnútri, ako dokážu vytvoriť harmóniu medzi obrazom a textom, aký priestor venujú záberu podľa obsahu fotografie. Treba totiž rozlišovať, ako začleniť do textu portrét jednotlivca a ako skupinovú fotografiu, aby nestratila čitateľnosť. Niektoré redakcie sa pridávajú klasického grafického spracovania. Najviac ma zaujali dve periodiká: týždenník Slovákov v Maďarsku LUDOVÉ NOVINY a časopis Slovákov v Rakúsku POHLADY. Obidve charakterizuje moderný layout. V týždenníku hojne využívajú aj podtlač, ktorá však občas pôsobí samoučelne a sťažuje čítanie. Všetky fotografie sú farebné a solídne vytlačené. Časopis Pohľady má graficky výborne riešenú obálku, na ktorej na prvý pohľad upúta veľká fotografia a vedľa nej je decentne prezentovaný obsah vydania. Originálna je grafická úprava vnútra časopisu: okrem vnútornej dvojstrany sú na všetkých ostatných stranách fotografie čiernobiely. Ako ste povedali – dávate prednosť kvalitne reprodukoványm čiernobielym záberom pred farebnými snímkami, ktoré nie sú dokonale zvládnuté farebne. S tým možno len súhlasiť. Veľkoryso je spracovaná vnútorná dvojstrana, na ktorej je vždy atraktívna téma ilustrovaná farebnými fotografiami.“

Zľava: Ivan Čaniga, Marián Pauer a Roman Uhliar s rekordnou panoramatickou fotografiou

A Ludo Pomichal dodáva: „Pohľady sú pre mňa osobitné a osviežujúce už tým, že vychádzajú v štvrtročnej periodicite. O to väčší si cením prístup tvorcov pri výbere tém, či už ide o živé reportáže, črty osobností, interview so zaujímavými ľuďmi. Obsah a dramaturgia časopisu sú pritom harmonicky zladené – čo si zasluhuje uznanie – s nadčasovou trvácnosťou aj zdanlivo aktuálnych materiálov a príspevkov. Sympaticky pôsobí prelnutie sa histórie s výzvami súčasnosti, najmä v zohľadňovaní dobrých susedských vzťahov Rakúska a Slovenska, ku ktorým nemalou mierou prispievajú práve naši krajanovia. Cítiť a udržiavať pulz štvrtročníka tak, aby sa naň čitateľ zakaždým, keď sa v kalendári mení rytmus a časosled ročných období, tešil, nie je jednoduché. Preto pôsobí pozitívne aj fakt, že Pohľady sú bez zveličovania zbavené klíše, vychodených prístupov, dokážu prekvapiť, objaviť, pohľadit čitateľskú dušu. Aj ‚pohľadom‘ na usporiadanú grafiku a vizuálnu vyváženosť textu a fotografickej časti. Preto tento príjemný žurnalistický nadhľad želám ‚pohľadným Pohľadom‘ aj do ďalších rokov.“

Súčasnou programom boli aj dva autorské večery, jeden venovaný „mužovi deviatich remesiel“ Karolovi Plickovi a druhý štiavnickému rodákovi Dežovi Hoffmannovi, ktorý sa vo svete preslávil ako prvý oficiálny fotograf skupiny Beatles. Dokonca sme mali možnosť nakuknúť aj do jeho rodného domu, škoda, že okrem pamätnej tabule na starej fasáde nič viac v dome ani v jeho okolí nepripomína tohto slávneho svetobežníka. Týždeň pobytu v Štiavnicí nám dal aj príležitosť lepšie spoznať toto mesto a jeho pamiatky. Niektoré z nich si môžete pozrieť na str. 16 – 17. Celé mesto má neopísateľnú atmosféru. Zrekonštruované domy sa striedajú s polorozpadnutými ruinami, čo naplnia tamojšie ulice zvláštnou nostalgiou. Ako magnet váš zrak priťahuje kalvária, ktorá je momentálne tiež akýmsi symbolom celej situácie v meste, lebo jedna časť je už perfektne zrenovovaná, zatiaľ čo najhornejšia časť je ešte v dezolátnom stave. Ale renovuje sa už aj tu. Keď nám Katarína Vošková z OZ Kalvársky fond premietla zábery z jednotlivých kaplniek pred rekonštrukciou, tak sme len krútili neveriacky hlavou. Už sa ani nečudujem, že sa v roku 2007 kalvária dostala na zoznam 100 najohrozenejších pamiatok sveta. Štiavnica je mesto, ktoré si zaslúži nielen väčší obdiv, ale aj väčšiu pozornosť.

Počas celého pobytu sa naše fotoaparáty činili na plné obrátky. Či už to bolo v samotnom meste alebo v jeho blízkom okolí. Počas štvorhodinovej túry sme objavovali nové panoramatické pohľady na Štiavnicu, ale aj nádherné prírodné scenérie lúk, lesov a štiavnických tajchov. Podnikli sme tiež výlet do neďalekých Vyhní, kde sme si prezreli najstarší slovenský pivovar Steiger (vedeli ste, že týmto slovom sa v nemčine označuje banický majster?), ale aj Kaplnku Panny Márie Kráľovnej postavenú podľa návrhu architekta Ladislava Hudeca. Je to jeho jediná stavba zrealizovaná na Slovensku, tento náš rodák svojou architektúrou pretvoril a navždy poznamenal čínsky Šanghaj – pred nedávnom sme v rámci spolkového Filmového klubu uviedli o ňom dokumentárny film. V posledný večer nášho tvorivého pobytu sme ešte navštívili ateliér štiavnického umelca Arpáda Pála, ktorý pracuje hlavne s drevom. Jedno jeho dielo bolo oficiálnym darom pre britskú kráľovnú.

Program septembrovej Tvorivej školy bol naozaj veľmi inšpirujúci. Je dobré, že ÚSZZ niečo také organizuje. Oceňujem to nielen ja ako zástupkyňa redakcie, v ktorej nepracujú profesionálni novinári či fotografi, ale podobne sa vyjadřili aj ostatní kolegovia:

Imro Fuhl z Maďarska: „Žiaľ, už dávno nie som ‚nádejný mladý‘..., so školami dokonca už ani ako rodič nemám nič spoločné, zrejme aj preto som mal isté obavy, či sa vôbec mám zúčastniť tejto Tvorivej školy žurnalistiky. No ale keďže fotenie je naozaj mojím koníčkom už takmer od malička a aj na starnúce kolena sa chcem zdokonaľovať, nemohol som tam nebyť. Napokon nielen že som neolutoval, ale práve naopak, som nesmierne šťastný, že som mohol byť ‚prítom‘. Z praktického hľadiska natoľko užitočné školenie som doposiaľ nezažil. O výbornej partii kolegov z krajských periodík sa nebudem dlhšie zmieňovať. Mnohých z nich už roky poznám a ani tentoraz ma nesklamali, práve naopak – niektorí ma svojou fotografickou profesionalitou príjemne prekvapili.“

Agáta Jendžejičková z Poľska: „Myslím si, že škola žurnalistiky ponúka priestor na výmenu skúseností novinárom pracujúcim pre krajské médiá. Je príležitosťou spoznať iné krajské redakcie a ich prístup k spracovaniu správ, ako načrieť do spôsobu ich práce. Zároveň neodmysliteľnou súčasťou týchto pobytov je krajská interakcia, vytváranie nových pozitívnych väzieb, priateľstiev a pocitu, že to, čomu sa venujeme vo svojich médiách, má zmysel a nachádza odozvu nielen vo vlastnom prostredí, ale aj v oveľa širšom spektre slovenského zahraničia. Prispieva to aj k prepojeniu krajských prostredí v celkovom meradle. Mne osobne to prinieslo nové poznatky z oblasti prezentácie fotografie ako obrazovej prílohy v tlačených

O odborný názor na naše fotografie bol veľký záujem

Foto: Paul Stacho

Návšteva vyhnianskeho pivovaru nás pobavila vďaka zlatému moku i slušivým čiapočkám, zľava: Paul Stacho, Ján Špringel, Marián Pauer a Agáta Jendžejičková

Štiavnický umelec Arpád Pál vo svojom tvorivom kráľovstve

mediách. Spoznala som nových kreatívnych ľudí, ktorí sa venujú rovnako ako ja propagácii slovenskosti a dedičstva predkov vo svojom časopriestore. Neodlúčiteľnou súčasťou školy žurnalistiky je aj pobyt na Slovensku, v slovenskojazyčnom prostredí, čo podporuje jazykové schopnosti, rozvíja slovnú zásobu a umožňuje byť priamo v slovenskom dianí.“

Ani Paul Stacho neolutoval, že meral cestu až z ďalekej Kanady: „Som skutočne veľmi rád, že ÚSZZ mi umožnil stretnúť sa s kolegiami a kolegami zahraničných slovenských periodík v čarokrásnom prostredí Banskej Štiavnice. Nikdy som takú možnosť predtým nemal. Zoznámil som sa v Banskej Štiavnicí so zaujímavými ľuďmi, ktorí podobne ako ja sú vlastne ambasádormi a propagátormi všetkého dobrého z pôvodnej krajiny medzi Dunajom a Tatrami. Človek mal teda možnosť dozvedieť sa o práci, problémoch a živote krajanov v iných krajinách a porovnať si to so životom v Kanade. V internetovej dobe a hlavne v dobe globalizácie je jedno, či žijeme v Rakúsku, Maďarsku, Rumunsku alebo v Kanade. Viac a viac si musíme uvedomiť, že aj my, pracovníci médií, máme dôležité poslanie medzi krajanmi v cudzine zachovávať si dennodennú lásku nielen ku krajine, kde žijeme a ktorá nám dáva chlieb, ale aj ku krajine, kde sú naše korene.“

A čo odporúča tvorcom krajských periodík odborný gestor Tvorivej školy Marián Pauer do budúcnosti? „Aby tvorili časopisy s takým nadšením, akého som bol svedkom v Tvorivej škole žurnalistiky, aby im práca prinášala radosť, ktorú potom môžu s nimi zdieľať ich čitatelia. Aby krajské časopisy držali krok s ostatnými a boli pútavým a pravdivým svedectvom o súčasnom svete a mieste našich krajanov v ňom.“ ■

GENERÁLNE ZHROMAŽDENIE RSKS a SOVA

Generálne zhromaždenie, stretnutie členov našich dvoch spolkov – Rakúsko-slovenského kultúrneho spolku a Slovenského školského spolku SOVA, ktoré sa koná pravidelne každé dva roky, sa uskutočnilo vo štvrtok 16. novembra. Zišli sme sa v našich spolkových priestoroch, kde sme prebrali všetky aktivity za uplynulé obdobie a informovali o finančných prostriedkoch.

Generálne zhromaždenie otvorili predsedovia spolkov Vladimír Mlynár a Ľubica Macura, ktorí uvítali čestných hostí: pani PhDr. Vilmu Prívarovú z Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí a pani Mag. Annu Hrabovcovú, dlhoročnú členku, spoluzakladateľku spolku RSKS, ktorá bola jeho predsedníčkou v rokoch 1987 – 1988.

Náš mládežnícky folklórny súbor VINICA pod vedením Eleny Repky nám predviedol tanečné a hudobné vystúpenie, v ktorom spolupúčinkovala aj jeho vedúca v krásnom kroji. Nasledoval príhovor pani Prívarovej, odovzdala nám pozdrav aj od vedenia ÚSZZ, ocenila naše aktivity a informovala o združeníach Slovákov v rôznych krajinách, ktoré prezentujú slovenskú kultúru.

Po ďalšej hudobnej vložke súboru VINICA sa začala oficiálna časť nášho stretnutia.

Keďže v počítačovej zručnosti nezaostávame, prezentáciu sme si pripravili v powerpointe. Vizuálnu prezentáciu sprevádzali hovoreným slovom obidvaja predsedovia spolkov. Vlado Mlynár predstavil Volksgruppenbeirat, kde naše spolky zastupujú traja členovia, ktorých sme jednohlasne zvolili aj na ďalšie obdobie: Ingrid Konrad, Vlado Mlynár a Elena Mandik.

Nasledovala informácia o ďalších národnostných spolkoch v Rakúsku, ako aj o dobrých kontaktoch s českou menšinou, Školským spolkom Komenský a ďalšími. Osobitne sa hovorilo

PhDr. Vilma Prívarová z ÚSZZ (v strede) a naši predsedovia: Ľubica Macura a Vlado Mlynár

Fotografie: Ingrid Žalneva

o strešnej organizácii národnostných skupín ARGE a Úrade rakúskeho spolkového kancelára. Dozvedeli sme sa tiež o prijatí predstaviteľov národnostných menšín u novozvoleného prezidenta Rakúska.

Prezentáciou aktivít počas dvoch rokov, doplnenou fotografiami, sa obnovili spomienky, ale zároveň sme pritom pochválili organizátorov jednotlivých projektov a vyzvali ich, aby tak pokračovali aj v ďalšom období. Samostatným bodom bolo oboznámenie prítomných členov s našimi obnovenými stanovami, na ktorých pod vedením predsedníčky RSKS spolupracoval celý tím výboru, ako aj odborní poradcovia. Stanovy boli jednohlasne odsúhlasené. V prípade záujmu sa dajú poslať elektronicky alebo si ich môžete vyzdvihnúť v tlačenej forme na sekretariáte.

O finančných prostriedkoch, dotácii a členských príspevkoch, výdavkoch na prevádzku spolkových priestorov, ako i výdavkoch na kultúrne podujatia, napr. prečo sa musí vyberať aj vstupné, informovali spolkové pokladníčky (resp. v zastúpení - predsedníčka RSKS). Všetky finančné prostriedky sú kontrolované našimi kontrolorkami, ktoré referovali o precíznej práci pokladníčky a splnených požiadavkách v rámci stanov.

Jedným z dôležitých bodov nášho stretnutia bola voľba nových výborov. V nasledujúcom dvojročnom období budú pracovať v tomto zložení:

Rakúsko-slovenský kultúrny spolk:

predsedníčka: **Ľubica Macura**
zástupca predsedníčky: **Vladimír Mlynár**
zástupkyňa predsedníčky: **Ingrid Konrad**
pokladníčka: **Martina Víglašská**

zapisovateľka: **Cecília Kersch**
kontrolór: **Viktor Bocinec**
kontrolórka: **Ingrid Fux**

Slovenský školský spolk SOVA:

predseda: **Vladimír Mlynár**
zástupkyňa predsedu: **Cecília Kersch**
zástupkyňa predsedu: **Linda Erbek**
pokladníčka: **Elena Mandik**
zapisovateľka: **Claudia Hovanáková**
kontrolórka: **Ľubomíra Wimmer-Pastorková**
kontrolórka: **Táňa Kaya-Dzijaková**

V záverečnej diskusii pani Prívarova ponúkla možnosť finančnej dotácie z ÚSZZ. Medzi potrebami sme spomenuli naše stoličky, ktoré nám už pomaly doslúžia, a tiež drobné doplnky ku krojom pre našich tanečníkov z VINICE. Pani Hrabovcová prejavila veľké uznanie a radosť z pokračovania diela, na ktorom sa podieľali spolu s jej zosnulým manželom. Zazneli tiež pochvalné slová od niektorých ďalších účastníkov GZ. Po diskusii sme si premietli ešte fotoprezentáciu Jozefa Macuru z výletu do Schlosshofu a otvoril sa bufet s chlebíčkami a múčnikmi a, samozrejme, nechýbalo ani kvalitné víno.

Milí čitatelia, milí členovia našich spolkov, pri krátkom zhrnutí našej činnosti a stanovení si povinností, ktoré máme ako výbor voči našim členom, ale aj Úradu spolkového kancelára, máme dobrý pocit, že aktívne prispievame k tomu, aby slovenčina a slovenská kultúra mali stále miesto aj v rakúskom prostredí. Tešíme sa na ďalšie aktivity, spoluprácu a samozrejme členské príspevky.

*Lubica Macura
predsedníčka RSKS*

Folklórny súbor Vinica pred svojim vystúpením

So wie jedes zweite Jahr fand heuer am 16. November wieder die Generalversammlung statt – das Treffen der Mitglieder unserer Vereine Österreichisch-Slowakischer Kulturverein und Slowakischer Schulverein SOVA. Die Vorstände beider Vereine informierten über die Aktivitäten der vergangenen Zeit, die Aktualisierung der Statuten des ÖSKV und über die Kontakte mit österreichischen oder slowakischen Behörden sowie mit anderen Volksgruppen. Die Versammlung wurde von Dr. Vilma Prívarová vom Amt für im Ausland lebende Slowaken begrüßt. Die Kassiererinnen berichteten über die finanzielle Gebarung der Vereine. Für die nächste zweijährige Periode wurden zum Vorstand gewählt: Lubica Macura (ÖSKV) und Vlado Mlynár (SOVA). Für das kulturelle Programm sorgten das Folklore Jugend-Ensemble Vinica und Jozef Macura mit seiner Fotoreportage über Schlosshof.

Valika Konečná

CHILL OUT

Neuveriteľný zážitok s virtuálnou realitou

Často počúvam, že všetko je tak, ako má byť. Potvrdilo sa to aj vo štvrtok 12. októbra 2017 – zrušili školenie, a tak som sa v ten večer mohla zúčastniť na programe v Rakúsko-slovenskom kultúrnom spolku v rámci zabehnutého cyklu Chill out. A neľutovala som. Témou večera bola digitalizácia kultúrneho dedičstva Slovenskej republiky.

Fotografie: Ingrid Žalneva

Stačilo si nasadiť špeciálne okuliare a človek sa ocitol v úplne inom svete

lietadlá či autá (exponáty Múzea SNP v Banskej Bystrici), ale zabráť dali aj celkom malé predmety, napríklad drobné mince. Zdigitalizovaných bolo 1 400 budov. Projekt sa realizoval od roku 2013 do 2015, pracoval na ňom 350-členný tím ľudí schopných, ochotných, nadšených a odhodlaných ísť mnohokrát až za hranicu možností, napríklad keď museli fotiť z rôznych krkolomných miest alebo v nehygienických kútoch historických budov, do ktorých sa nasťahovali holuby...

Hrady, zámky a ďalšie budovy snímali najprv letecky, neskôr sa začali používať drony. Obrázky museli byť špeciálne, aby sa dal z nich urobiť 3D-model, a tak bolo veľa skúšania, prefocovania... Najväčším zdigitalizovaným objektom je staré mesto Banskej Štiavnice, ktorý nám aj Ladislav Dedik premietol. Žasli sme nad verným obrazom jednotlivých budov, chýbali snáď už len pohybujúci sa ľudia.

V druhej časti večera sme si mohli vyskúšať to, na čo sme sa najviac tešili – virtuálnu realitu. Pomocou špeciálnych okuliarov sme sa preniesli do komnát hradu Červený Kameň, kde sme mohli chytať do ruky rôzne predmety alebo sme sa nečakane ocitli v stredovekom kočí. Ale úplne najviac nás dostalo, keď sme sa prechádzali po strechách Bojnického zámku. Bola to taká dokonalá ilúzia, že sa človeku z výšky krútila hlava, a hoci sme si uvedomovali, že stojíme na pevnej podlahe spolkevej

miestnosti, radšej sme sa z tých striech poberali rýchlo dolu na niektoré z nádvorí.

V rámci diskusie viacerí z publika vyjadrili ľútosť nad tým, že takéto premietanie nie je bežne dostupné. Veď by si takto mohli pozrieť niektoré pamiatky aj ľudia, ktorým to inak ich zdravotný stav nedovoľuje. Ale technika sa vyvíja rýchlo, ktovie, čo príde o desať, dvadsať rokov... Možno zdigitalizované exponáty nebudú len v archívoch, aby sa zachovali pre ďalšie generácie, ale možno sa dočkáme aj

Model Spišskej Kapituly z 3D-tlačiarne

takých projektov, o akých má víziu pán Dedik už teraz. Napríklad, že si „prežijeme live“ korunováciu Márie Terézie ako priami účastníci. Veď Dóm sv. Martina je už zdigitalizovaný, aj dobové kostýmy... ■

Ladislav Dedik dáva ešte posledné inštrukcie

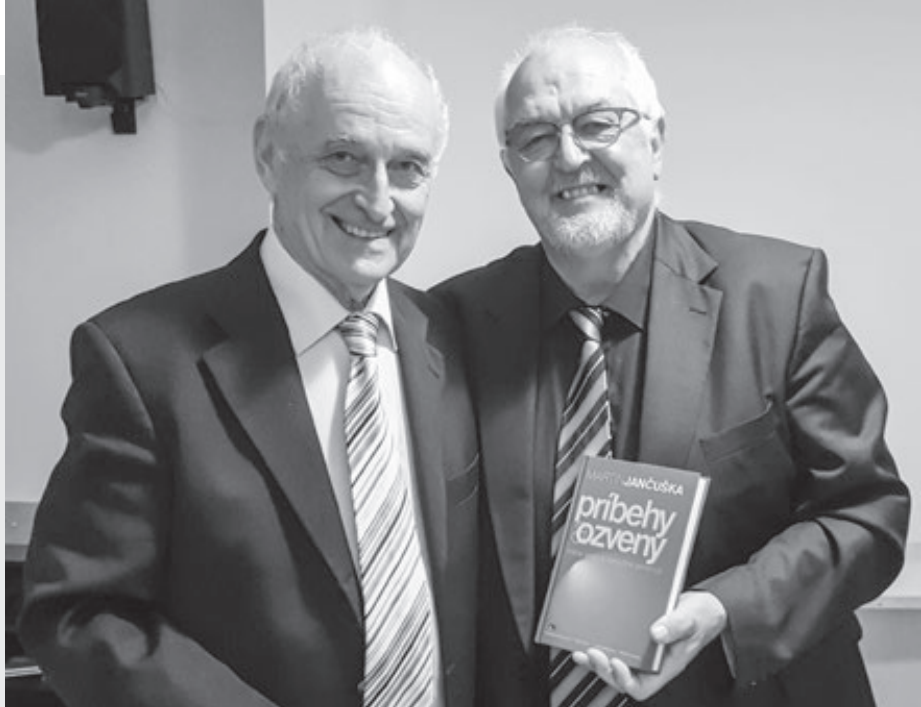
Už pri príchode bolo jasné, že sa bude konať niečo netradičné. Zadná časť veľkej miestnosti sa premenila na provízorne štúdio so všelijakou modernou technikou. Hosťom programu bol **Ladislav Dedik** zo Štúdiá 727, ktorý nám najprv priblížil ich veľký projekt – digitalizáciu kultúrnych pamiatok na Slovensku. O tom, že išlo o megaprojekt, svedčí aj to, že jeho príprava trvala päť rokov. Desiatitisíce exponátov bolo treba najprv pripraviť, očistiť, opraviť a pod. 2D-objekty – obrazy a kresby – sa museli naskenovať vo vysokom rozlíšení, zatiaľ čo 3D-exponáty sa snímali robotickými systémami. Vzniklo tak vyše 16 miliónov fotografií! Natrápili sa s veľkými objektmi, ako sú tanky,

V napätom očakávaní svojho vlastného dotyku s virtuálnou realitou

Príbehy a ozveny

MUDr. Martin Jančuška je dlhoročným členom RSKS. V Rakúsku žije už od augusta 1979, vyše dvanásť rokov viedol oddelenie intenzívnej terapie vo Viedni, neskôr pracoval ako internista vo WGKK. Ako sám hovorí, pôvodne sa chcel stať biológom, ale stal sa lekárom. Chcel byť chirurgom, ale stal sa kardiológom. Chcel emigrovať do Kanady, ale emigroval do Rakúska. Chcel mať domček či chatku na Slovensku, a zrealizovalo sa to napokon v rakúskom Burgenlande – v Andau.

Fotografie: Ingrid Žalneva

Martin Jančuška (vľavo) a vydavateľ Peter Rašla

Otom všetkom rozpráva aj vo svojej najnovšej knihe Príbehy a ozveny, ktorú v roku 2016 vydalo Vydavateľstvo Pozsony/Pressburg/Bratislava, a predstavil nám ju v rámci nášho projektu Chill out vo štvrtok 9. novembra 2017. Priblížil nám nielen príbehy zo svojho detstva, ale dotkol sa aj vážnej témy lekárskej etiky a iných neuhov súčasnej doby, porozprával tiež o peripetiách aj radoostiach v prvých rokoch svojej emigrácie a zaspomínal si aj na Milana Ráfusa, s ktorým sa stretával ako lekár i priateľ. Na klubovom večere bol prítomný tiež vydavateľ Peter Rašla, podľa ktorého je z tvorby Martina Jančušku cítiť najmä človečina, a aj preto sa rozhodol podporiť vydanie tejto knihy. Na obale publikácie sám dodáva: „Spisovateľským spôsobom je Martin Jančuška predovšetkým dobre pripravený rozprávač. Cez poviedky a objemnejšie útvary príbehovo-prozaické zašiel až do sféry vlastných objavov dejinnej povahy, od sond do duše svojich postáv až po lakonický výber príčin ľudského správania.“

Počas prezentácie odzneli viaceré ukážky z publikovaného diela, medzi nimi aj spomienka na Milana Ráfusa, z ktorej vám ponúkame ukážku.

Martin Jančuška, Viedeň, 12. januára 2009
(skrátene redakciou)

ODÍŠIEL MILAN RÁFUS

Odišiel prorok. Ticho zavrel knihu. Dopísal posledné. Hluchí sme boli k boľavému slovu, ktorým prosil, vážil, ale i varoval. K jeho vážnemu slovu, ktoré často bolestne kládol na papier z lesov Poludnice. Slovu, ktorým miloval a učil nás milovať, trpel a ticho, skryte učil, ako trpieť treba. Varoval, ale neposlúchali sme ho.

Odišiel v tichu skromnej nemocničnej izby, kde ho dcéra Zuzka hladila večne detskou rúčkou, kde ho jeho Magda pohládžala a v tichom zúfalstve prosila – ešte neodíť. Zvieralo mi srdce, lebo som vedel, že už vykročil na cestu a musíme sa rozísť. Do času. Ja viem, že len do času, ale povedz, Bože, prečo to tak bolí. Veď sme len ľudia. Rozchody vždycky bolia.

Mali by sme sa tešiť, ale ja to nedokážem. Je to ľudské? Veď i Ježiš zaplakal nad Lazarom, keď mu zvestovali, že zomrel.

Opustil nás ticho, nečakane, presne jeden mesiac po osemdesiatke. Zostali nám spomienky, jeho blízki a úžasné dielo. Studnica slova, pravdy, pokory a lásky. Budeme sa pri nej stretávať? Pri studničke zázračnej a jej vodou hasiť naše bóle, ale i kropiť našu nádej, že raz predsa len človečenstvo sa zobudí a vykročí na cestu nádeje Bohom povolanej bez egoizmu, závidi, lakomstva a zloby?...

Opustil si nás, Milan, a predsa zostávaš s nami so svojimi Modlitbičkami, ktoré ticho odriekajú deťom naše mamy...

Vrátil si sa, ako si písal v básni, spočinúť na úpäti Poludnice, princeznej Liptova, ktorý si miloval detskou čistou dušou.

Ráfus, to meno môže byť od slova rufen – volať. Odteraz nám budeš stále, neprestajne, ticho a pokorne, s naliehavou láskou volať, aby sme sa spamätali, pokým je ešte čas. ■

Ingrid Žalneva

Európsky deň jazykov

Už po druhýkrát sa v priestoroch Rakúsko-slovenského kultúrneho spolku uskutočnil 26. septembra Európsky deň jazykov, ktorého bohatý program pripravil Kultúrny klub Čechov a Slovákov v Rakúsku. Každoročne tento medzinárodný multilingválny projekt, v rámci ktorého sa paralelne konajú kultúrne podujatia po celej Európe, zastrešuje Európska únia. Jednotlivé podujatia sú zamerané predovšetkým na jazyky (nielen) členských štátov. Kľúčovou témou programu, ktorý navštevnikom tento rok ponúkl jeho organizátorky Marie Brandeis, Andrea Ozábalová, Paulína Böhmová-Lössl a Daniela Makový Nedas, bolo Avantgardné divadlo, kabaret a komickosť v českej a slovenskej dramatickej tvorbe. Zazneli zaujímavé príspevky o histórii českého

avantgardného divadla a českej kabaretnej tradícií. V jeho centre stáli najmä dvojica Voskovec a Werich a divadlo D34. Osvobozené divadlo sme si pripomenuli krátkymi ukážkami z tvorby. Potom sme sa presunuli k slovenskej scéne. Zamerali sme sa najmä na inscenačnú tvorbu Divadla na korze, Novej scény a Tatra revue, ďalej sme sa venovali Radošínskému nainvénmu divadlu. Samostatná časť programu

bola venovaná známej slovenskej dvojici Milanovi Lasicovi a Júliusovi Satinskému a ich Divadlu L+S. Posledný teoretický príspevok zhrnul tvorbu Divadla Járy Cimrmana, po ňom nasledovalo niekoľko divadelných ukážok v podobe nahrávok i predčítaných dialógov. Večer bol zavŕšený diskusiou s publikom pri občerstvení. ■

Daniela Makový Nedas

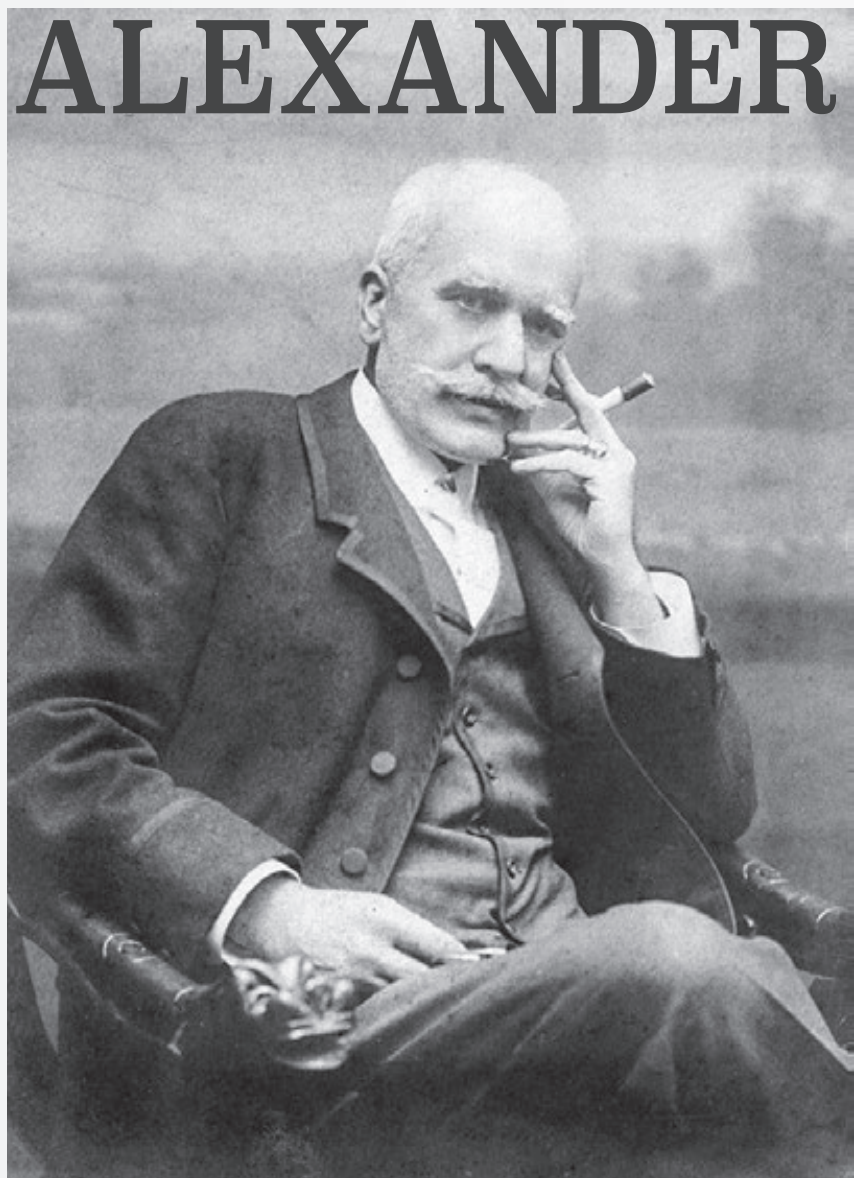

Hlavné aktérky večera (zľava): Paulína Böhmová-Lössl, Marie Brandeis, Daniela Makový Nedas a Andrea Ozábalová

VOJTECH ALEXANDER

Univerzitný profesor Vojtech Alexander bol prvý röntgenológ na Slovensku, prvý docent a profesor röntgenológie v Uhorsku i zakladateľ nového vedného odboru – rádiológie. Jeho prax všeobecného lekára, chirurga a röntgenológa predstavuje dlhú a zložitú cestu. Pracoval v regióne, kde bola zdravotná starostlivosť na veľmi nízkej úrovni – v oblasti personálneho zabezpečenia aj v rámci zdravotníckej osvety.

Narodil sa 30. mája 1857 do rodiny kežmarského mešťanostu. Základné i stredoškolské štúdiá absolvoval v rodnom Kežmarku. V roku 1876 odišiel študovať na Lekársku fakultu Univerzity Petra Pázmánya do Budapešti, kde vynikal usilovnosťou, cieľavedomosťou a svedomitým prístupom k predmetom medicíny. Svoj záujem sústredil hlavne na anatómiu a pitevné cvičenia. Po ukončení štúdiá v roku 1881 zostal niekoľko mesiacov na univerzite v Pešti ako asistent, kde sa chcel i naďalej venovať vede. Na naliehanie otca sa však vrátil do Kežmarku, aby tu vo svojom rodisku začal svoju prax ako praktický lekár. V južnej časti Kežmarského hradu si zriadil provizórnu operačku a ošetrovňu. Čoskoro si získal chýr vynikajúceho lekára, no stále sa venoval i vedeckému výskumu. Okrem toho sa aktívne zapojil do činnosti Spolku spišských lekárov a lekárníkov. Z jeho iniciatívy bola prebudovaná nemocnica, elektrifikovalo sa mesto, urobila kanalizácia, regulácia riek, zalesnilo sa okolie Kežmarku, vznikol Kežmarský okrásľujúci spolok,

Vojtech Alexander, prvý röntgenológ na Slovensku

Ako chlapec s rodičmi a sestrou

Kežmarská akciová elektrifikačná spoločnosť, Uhorský robotnícky invalidný a penzijný spolok.

LÚČE X

V roku 1894 preletela svetom správa o objave akýchsi tajomných lúčov, ktoré dokážu presvietiť živý organizmus. Spočiatku ich nazvali lúče X, neskôr podľa ich objaviteľa röntgenové lúče. Alexandra správa ohromila. Uvedomil si, ako výborne by sa dali lúče využiť v medicíne. Hneď sa preto vybral do Nemecka, aby zistil ďalšie podrobnosti. Osobne sa stretol i s Wilhelmom Röntgenom, od ktorého získal cenné informácie o X-lúčoch a o prístroji. Vrátil sa nadšený. Ako prvý lekár na území Slovenska

Röntgenová snímka hada

PRIEKOPNÍK RÖNTGENOLÓGIE

si v roku 1897 zaobstaral röntgenový prístroj. Najskôr snímal kvety, mušle a drobné živočíchy, neskôr röntgenoval i ľudské telo. Unikátna je jeho séria snímok vývoja ľudského plodu. Raz mesačne sledoval pomocou X-lúčov embryonálny vývoj svojho budúceho syna Imricha. O škodlivosti lúčov sa však ešte nevedelo. Časté žiarenie nepriaznivo zapôsobilo na citlivý základ nervového systému ľudského plodu a poškodilo jeho mozog. U chlapca sa prejavili duševné poruchy, ktoré ho sprevádzali celý život.

V roku 1906 zhotovil Alexander prvú plastickú röntgenovú snímku ruky, a tým položil základy plastickej röntgenografie. O rok neskôr bolo na Lekárskej fakulte v Budapešti zriadené

Jeden z prvých Alexandrových röntgenových snímok dieťaťa

Vojtech Alexander si presvietil aj svoju vlastnú ruku

Centrálne röntgenologické laboratórium. Vojtech Alexander sa stal jeho prednostom. V roku 1909 bol habilitovaný za docenta röntgenológie na Lekárskej fakulte v Budapešti, kde zároveň založil 1. katedru röntgenológie. Ako prvý na Slovensku skúmal tuberkulózu pomocou X-lúčov. 22. septembra 1914 ho profesorský zbor budapeštianskej univerzity zvolil za riadneho profesora Lekárskej fakulty, za profesora röntgenológie a rádiológie.

Vojtech Alexander zomrel v Budapešti 15. januára 1916, pochovaný je v Kežmarku. Jeho busta sa nachádza v Panteóne rádiológov v Mníchove, je po ňom pomenovaný Rádiologický ústav v Budapešti a Maďarská rádiologická spoločnosť každoročne udeľuje pamätnú medailu doktora Alexandra najlepším röntgenológom. Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky vyhlásilo v roku 1988 súbor najstarších röntgenových snímok doktora Alexandra za národnú kultúrnu pamiatku.

RÖNTGENOVÝ PRÍSTROJ

Prístroj sa skladal z kovového stolíka, na ktorého spodnej polici sa nachádzal akumulátor a na vrchu induktor. Súčasťou prístroja bol aj masívny statív pre umiestnenie guľatej sklenenej vákuovej röntgenovej trubice a držiaka na sklenené fotografické dosky.

Akumulátor bol naplnený kyselinou chrómovou a sírovou, bol 24-článkový a mal napätie 48 voltov. Pred zapnutím iskrivého induktora sa najskôr muselo pomocou klukového mechanizmu zapustiť 24 líst do článkov batérie.

Röntgenka pre svoju funkčnosť potrebovala vysoké napätie, ktoré poskytoval induktor. Pri snímkaní sršali z prístroja iskry, pričom bolo počuť neprijemný praskot na prerušovači induktora. Fotografické sklenené dosky sa museli pred použitím najprv v tme starostlivo zabaliť do čierneho papiera, aby boli chránené pred slnečným žiarením. Vyvolávanie, ustalovanie a umývanie snímok sa robilo taktiež v tme. ■

Röntgenový prístroj Vojtecha Alexandra

Zdroje:

http://www.kezmarok.com/?Historia_Kezmarku:Osobnosti_mesta_Kezmarok:Otto_Bruckner_-_rozvijatel_kezmarskeho_skolstva:-MUDr._Vojtech_Alexander

http://kezmarok-sk.szm.com/osobnosti/alexander-vojtech/Majstri_ducha_-_Ladislav_Svihran,_Ondrej_Pöss

Spracovala Martina Viglašská

Vojtech Alexander (1857-1916) - Der Universitätsprofessor Vojtech Alexander war der erste Röntgenologe in der Slowakei, der erste Dozent für Röntgenologie im Königreich Ungarn sowie der Begründer eines neuen Wissenschaftszweigs – der Röntgenologie. Geboren wurde Alexander am 30. Mai 1857 in Kežmarok, nach der Schule studierte er an der Medizinischen Fakultät der Universität Peter Pázmány in Budapest. Neben seiner Tätigkeit als praktischer Arzt, die er auf Drängen seines Vaters aufgenommen hatte, widmete er sich der Forschung. Nach einem persönlichen Treffen mit Wilhelm Röntgen besorgte er das erste Röntgengerät in der Slowakei – seine Bilderserie zur Entwicklung des menschlichen Embryos ist ein Unikat. Bis zu seinem Tod am 15. Januar 1916 in Budapest widmete er sich stets der Röntgenologie – als Vorstand des Zentralen Röntgenologischen Laboratorium in Budapest etwa sowie als Dozent und Professor.

Skupinka našich viedenských pútnikov

Zuzana Rusnáková, Janči Rievaj

PŮŤ NA MORAVU

**Keď žiaril a rozkvital trinásty máj,
zrel Kráľovnú, Máriu, fatimský kraj
a len zbožné tri deti ju uvidiať smú
a počuť ju v hodinu bezútešnú.**

To sú slová piesne, ktorá sa zvyčajne spieva v našich kostoloch v máji po modlitbe zasvätenia sa Srdcu Panny Márie. Pieseň pripomína udalosť, ktorá sa odohrala v malej dedinke Fatima v Portugalsku. V roku 1917 sa trom detským pastierikom – Lúcii, Franciscovi a Jacinte

zjavila nadprirodzená bytosť – Pani sväteho ruženca. Dovedna sa im Panna Mária zjavila šesťkrát. V tomto roku sme si pripomenuli 100. výročie od tohto zjavenia. A práve tejto udalosti bola venovaná aj naša tohtoročná púť v sobotu 7. októbra. Počasie nám síce neprialo, ale všetci sme sa tešili, pretože miestom púte bolo pre väčšinu z nás neznáme mestečko na južnej Morave Koclířov, tzv. moravská Fatima, a mariánske pútnické miesto Křtiny. Keďže nás čakala až vyše trojhodinová cesta, museli sme si privstať, odchod bol skoro ráno zo Schwedenplatzu. Na púti nás sprevádzali certifikovaná sprievodkyňa Ing. Jana Gregor-Rogler a duchovný otec pán farár Liz. Theol. Pavol Dubovský. Cestou sme sa mohli dozvedieť, čo všetko sa nachádza v tomto kraji, aspoň letmo vidieť Znojmo alebo zámoček Mikulov, Vestonický nádrž, Brno a kraj Svitavy.

Počas celej cesty sme sa duchovne posilnili modlitbami Ruženca a krásnymi mariánskymi pesničkami. Dopoludnia okolo desiatej sme dorazili do Koclířova. Privítali nás piesne z miestneho rozhlasu, všade sa šírila atmosféra púte a lásky. Napriek intenzívnemu dažďu tu bolo 8 000 veriacich z Česka, Moravy a Slovenska. Zakrátko sme sa aj my stratili v dave ostatných pútnikov.

Svätá omša sa konala na mieste, ktoré sa volá Hora blahoslavenstiev – hneď vedľa budovy koclířovského kláštora. Hlavným celebrantom bol pražský kardinál Dominik Duka OP, koncelebrovali viacerí biskupi a kňazi, medzi nimi aj pán farár Pavol Dubovský, zodpovedný za slovenskú komunitu veriacich vo Viedni. Počas tejto slávnosti pri príležitosti 100. výročia fatimských zjavení a obnovenia odovzdania sa pod ochranu Fatimskej Panny Márie sa upierali zraky všetkých veriacich na putovnú sochu Panny

Márie pri oltári. Počas omše medzi inými veriacimi predniesla prosbu aj naša členka – spolupútnička Zuzka Rusnáková v slovenskom kroji. Prosila sv. Cyrila a Metoda, aby sa prihovorili za zdravie a Božiu pomoc pre slovenských a českých krajanov žijúcich vo Viedni. Bol to úžasný pocit, keď 8 000 prítomných veriacich jednohlasne povedalo „Prosíme Ťa, vyslyš nás”.

Vypočuli sme si tiež krásnu kázeň kardinála Dominika Duka a presne na poludnie o 12. hodine pri modlitbe slávnostného zasvätenia Čiech, Moravy a všetkých prítomných Panny Márie Fatimskej a jej Nepoškvrnenému Srdcu zasvietilo dokonca slniečko, akoby nás Panna Mária chcela za túto malú obeť pozdraviť. Počas omše nádherne spieval moravský kresťanský zbor.

Po omši nasledovala procesia s Pannou Máriou Fatimskou. Sprievod sa presunul do Kostola sv. Filomény, kde na koniec slávnosti zaznelo Te Deum. Od jednej sme si mohli pozrieť kaplnku a v tichosti sa pomodliť.

Napokon nám ostalo aj trochu času, aby sme si pozreli mestečko Koclířov a kúpili si aj nejaký suvení. Posilnení duchovne sme sa z Koclířova presunuli do Křtín, do tzv. Údolia krstu, lebo podľa starého rozprávania tu priamo krstili svätý Cyril a Metod a ich žiaci. V Křtínách nás prijal pán farár Mgr. Jan Křbec, ktorý nám v Kaplnke sv. Anny porozprával o Bazilike Mena Panny Márie. Ako bonus nám pustil zvonkohru 33 zvonov. Všetkých to očarilo. Potom sme si prezreli kostol a prešli sa po priestoroch nádvorí. Po večeri sme plní nezabudnuteľných dojmov nastúpili do autobusu, v ktorom rozvonjávali čerstvé moravské koláče, ktoré pre nás objednala naša sprievodkyňa, a za veselého spevu v rôznych jazykoch sme vyrazili na spiatočnú cestu do Viedne. ■

Ingrid Fux

NA PRECHÁDZKE PO SCHÖNBRUNNSKOM PARKU

V neskoré letné popoludnie v sobotu 9. septembra sme sa stretli s Jankou Gregor-Rogler na nádvorí zámku Schönbrunn – letného sídla Habsburgovcov. Na začiatku nám ukázala na názorných malbách starých majstrov celkovú koncepciu zámockého komplexu a rozsiahleho príľahlého parku v barokovom štýle. V súčasnosti tu možno navštíviť okrem samotného reprezentačného zámku s mnohými expozíciami aj najstaršiu, stále fungujúcu, zoologickú záhradu na svete, vyhliadkovú terasu Gloriettu, niekoľko tematických záhrad, detské ihrisko, labyrinty, ale i palmový skleník či botanickú záhradu.

Preniesli sme sa do čias, keď sa po ružovom parku prechádzala Mária Terézia, aby tu načerpala energiu a osviežila sa čerstvým vánkom v takých horúcich dňoch, aký panoval aj v čase nasej prehliadky.

Nakukli sme do labyrintu chodníčkov v príľahlých alejach. Naša sprievodkyňa objavila také zákutia, kde sa v minulosti schovávali aristokrati pri svojich romantických či prísne tajných schôdzkach a kde, aj keď je to až neuveriteľné, sa aj napriek veľkému zástupu turistov dá nájsť oáza pokoja aj dnes.

Výklad sprevádzali zaujímavé historky súvisiace so vznikom početných skulptúr lemujuúcich aleje. Niektoré sú odkazom na grécku mytológiu, iné sa viažu k významným udalostiam, ktoré mali vplyv na chod celej ríše.

Zašli sme priamo až k miestu, kde sa nachádza prameň Schöner Brunnen (doslova krásna studňa), podľa ktorého je zámok pomenovaný. Upriamili sme pozornosť na prvú písomnú zmienku o zámku z roku 1642. Odtedy sa jeho vlastníctvo v priebehu minulých storočí menilo a dedilo od jedného panovníka k druhému, čo sa podpísalo aj na mnohých úpravách a rozširovaní celého areálu.

Vrcholom prehliadky bola Neptúnova fontána. Jej majestátnosť s figúrami v nadrozmernej veľkosti, s hrou tryskajúcej vody a svetelných reflexov zarezonovala v každom z nás. Nikto si nenechal ujsť možnosť zvečniť sa pri fontáne na fotke s úchvatným pozadím upraveného parku a zámku. Unikátny vodomet vrhajúci do výšky prúd vody postavili na podnet

Výklad sprievodkyne Janky Gregor-Rogler je vždy plný zaujímavých informácií

Fotografie: Ingrid Fux

panovníčky Márie Terézie. Práve pri zrode tejto pozoruhodnej nielen umeleckej, ale aj technickej pamiatky stál prešporský rodák, významný priekopník nových myšlienok Wolfgang von Kempelen – po slovensky Ján Vlk Kempelen, často označovaný ako slovenský Edison.

Áno, je to ten Kempelen, ktorého paradoxne viac poznáme ako konštruktéra šachového automatu (Turka), s ktorým precestoval celú Európu a porážal aj zdatných šachistov. Za jeho najvýznamnejší vynález sa však dnes pokladá hovoriaci stroj. Hlasivky imitovala trubica, pľúca zasa mechy či gajdy a okrem toho mal stroj aj nosovú trubicu a ústa. Pri opise činnosti stroja sa Kempelen zaoberal mechanizmom ľudskej reči, rozborom hlasu, ale aj vznikom európskych jazykov a ich abecedou.

Opäť nás zahrial príjemný pocit na duši, že o takúto technickú finesu sa pričínil náš rodák, a hneď sme sa na tomto mieste cítili akosi príjemnejšie, spokojnejšie. A tak nielen teplé lúče slnka a družná spoločnosť našej skupinky, ale i hodnotný výklad našej sprievodkyne nám sprijemnilo sobotné popoludnie a pár fotiek do albumu zvečnilo naše dojmy zo zaujímavej spolkovej akcie. ■

Do redakcie sme dostali ohlas od účastníčky prechádzky:

„Som rada, že som sa mohla zúčastniť. Janka to má vždy pekne a perfektne pripravené. Teším sa na ďalší program.“

Helena Billand

Účastníkom prehliadky parku prišlo aj počasie

Banská Štiavnica – mesto, ktoré má v erbe dve jašterice. Podľa legendy sa ich chrbtý blyštali zlatým a strieborným práškom. Keď ich zbadal miestny pastier, skočil za nimi, ale vrtké jašteričky zmizli v štrbine pod skalou. Pastier kameň odvalil a našiel zlato. Tak sa vraj začal príbeh slávneho baníckeho mesta, kedysi jedného z najvýznamnejších v celom Uhorsku. Aby ste si vychutnali jeho panorámu, stačí vyjsť na niektorý z okolitých kopcov. Pod vami sa rozostreú kostolné veže, krivoľaké ulice, schody a staré budovy, ktoré už toľkokrát zmenili svoje funkcie i svojich majiteľov...

Neodmysliteľnou dominantou Štiavnice je kalvária. Kamkoľvek sa pohnete, vždy sa z niektorého pohľadu zrazu objaví kopec s dvomi malými vežičkami. Ten kopec sa volá Ostrý – Scharffenberg, je to pozostatok búrlivého geologického obdobia minulosti Štiavnických vrchov. Keď sa zadívate na kopec pozornejšie, objavíte na ňom ešte 19 kaplniek a na jeho úpäti ďalší kostol, ktorý svieti svojou červenou fasádou, ako by bola len predvčerom natretá, čo je takmer pravda, pretože so zásadnou rekonštrukciou kalvárie sa začalo až v roku 2008 po tom, ako sa rok pred tým dostala medzi sto najohrozenejších historických pamiatok na svete! Štiavnická kalvária si prešla svojou vlastnou kalváriou...

Sakrálny komplex kalvárie vznikol v rokoch 1744 – 1751. Po dvesto rokov bol vyhľadávaným pútnickým miestom, ale komunisti neradi videli zhromažďujúcich sa veriacich, púte zakázali a objekt nechali chátrať. Čo nezničilo zub času, to dovŕšili vandali a zloději. Po dokončení rekonštrukcie ostali v obnovených kaplnkách len kópie. Ak si chcete pozrieť originálne reliéfy, tak si treba zájsť do Starého zámku. Úžasné scénické obrazy sú rozložené do dvoch radov, a práve to, že sú takto vystavené vedľa seba, akoby ešte umocňovalo ich energiu. Neprehliadnuteľní sú aj traja posmievači, človek rozmýšľa, či by tie postavy namiesto posmievania nemali skôr plakať nad tým, ako sme si nechali zničiť nádherné pamiatky.

BANSKÁ ŠTIAVNICA

Námestie Sv. Trojice má nezvyčajný lichobežníkový pôdorys, všetky významnejšie ulice a chodníky sa sem zbiehajú. Dominuje mu stĺp – pamiatka na morovú epidémiu v roku 1710, ktorá mala na svedomí 5 000 obetí – polovicu obyvateľov mesta. Človek musí poriadne zakloňiť hlavu, aby v takmer 20-metrovej výške uvidel sochy Svätej Trojice, anjelov a serafínov. Kedysi sa na nich pozeral aj Andrej Sládkovič, keď sa náhlil do evanjelického lýcea, ktoré sa tiež nachádza na námestí, zatiaľ čo ho z okna neďalekého domu vyzerala jeho láska – Mária Pischlová...

Keď som v septembri prišla do Štiavnice, ulice boli plné stánkov so všelijakými pochútkami, ľudovými výrobkami i zbytočnými taľafatkami. Všade sa miesilo veľa ľudí, vo vzduchu sa vznášali pestrofarebné balóny, hudba a živá vrava. Mesto oslavovalo banícky sviatok. Víkend však skončil, ulice utíchli. Až takmer smutným dojmom pôsobil na mňa Kostol sv. Kataríny, pred ktorým som sa už nemusela tlačiť a stavať na špičky, aby som lepšie videla na účastníkov Salamandrového sprievodu. Nastala realita všedného dňa. Osirelé námestie a ulice, do ktorých sa vkrádala vtieravá nostalgia...

Banská Štiavnica je ako stvorená pre zamilované dvojice, veď už v minulosti bola svedkom veľkej lásky Andreja Sládkoviča a Márie Pischlovej. V Štiavnici Sládkovič napísal 44 veršov svojej nesmrteľnej Maríny. Keď sa spolu lúčili pred jeho odchodom na štúdiá do Halle, za posledné peniaze jej kúpil strieborný prstienok a ona mu dala zlatý. Marína čakala jeho návrat, ale matka jej našla bohatého ženicha. Prstienky si so Sládkovičom museli vrátiť... Pred domom, kde Marína bývala, si na lavičke robia súčasní zaľúbenci selfie alebo na ňu pripievajú zámky svojej lásky. Alebo sa len tak prechádzajú po tunajších zákutiach či posedávajú na múrikoch ako napríklad na Dolnej ružovej ulici. Romantika je tu zaručená – po stenách domov sa vinú popínavé ruže (názov ulice!), za sebou máte panorámu starého mesta a pred sebou tvár svojej lásky...

Ingrid Fux

NESPÚTANÁ ZÁBAVA OPĀŤ VO VIEDNI!

Partička je improvizačná show štyroch hercov a režiséra, ktorí predvádzajú klasické a menej známe herecké hry založené na absolútnej nepripravenosti. Po mimoriadnom úspechu v minulom roku, keď sme Partičku vo Viedni predstavili našim krajanom prvýkrát, prisľúbil režisér Daniel Dangl, že sa do Viedne radi opäť vrátia. A slovo dodržali. Aj vďaka veľmi pozitívnemu ohlasu prevažne mladého publika sa v nedeľu 22. októbra, teda takmer presne po roku, konalo ďalšie kolo tohto veľmi obľúbeného programu.

Žiadajú reláciu uviedla do života televízia Markíza a niekoľko rokov patrila k najsledovanejším zábavným show na Slovensku. Po jej veľkom ohlase u domácich divákov nasledoval pochopiteľný krok, keď sa relácia preniesla aj do partnerskej českej televízie Prima.

Jedinečnú príležitosť vidieť naživo vynikajúce výkony účinkujúcich Ríša Stankeho, Roba Jakaba, Maja Miezgu, Romana Pomajba v réžii Daniela Dangla, za hudobného sprievodu Robieho si nenechali ujsť ani priaznivci z Viedne. A bolo ich naozaj neúrekom. Okrem pozitívnej nálady a ochoty spolupracovať s hercami priniesli aj neuveriteľne plodné nápady na stvárnenie vtipných skečov.

Zábava bola naozaj vynikajúca! V improvizačnej show sa účinkujúci herci stali „obeťami“ svojich kolegov a v rýchlom slede sa striedali scény dvorenia slečne z publika s nápadiami pantomimického stvárnenia rôznych známych i neznámych osôb či dokonca takých bizarných vecí ako guľový blesk alebo mauzóleum v podaní geniálneho Richarda Stankeho.

Počas dynamického striedania obrazov ubehol program neuveriteľne rýchlo. Nadšené publikum odmenilo na záver hercov zaslúženým búrlivým potleskom. A to je určite prisľub, že takýto druh podujatia sršiaceho humorom, plného improvizácií a neskutočných momentov, bude mať vďaka nezabudnuteľným výkonom hercov úspech aj na budúce.

PARTIČKA

Foteni s obľúbenými hercami nebolo konca...

Foto: Ingrid Fux

Po skončení programu nasledovalo aj tradičné fotenie s protagonistami večera, niekoľkých návštevníkov sme sa pri tom opýtali na ich dojmy:

Zuzana, žijúca od malička vo Viedni: Bolo to super, úžasne sme sa nasmiali. Predstavenie malo neuveriteľne rýchly spád. Mysleli sme si, že prešlo len 20 minút, a zistili sme, že celá hodina bola preč. Viani sme tu neboli, tak sme radi, že sa nám to podarilo teraz. Celé obsadenie bolo vynikajúce a sme nadšené geniálnymi výkonmi.

Diváčka: Som tu prvý raz. Na program ma upozornila kamarátka. Spoluúčinkovať – na to som nemala odvahu, ale rada by som sa so všetkými hercami odfotila. Len ten čas uteká a dúfam, že sa dostanem na rad... (smiech)

Silvia: Predstavenie bolo vynikajúce. Takto naživo som ho videla po prvý raz a som nadšená. Určite prídem aj na budúce. Je to veľmi zaujímavé a bezprostredné. Vzniká tu priestor na množstvo komických a nepredvídaných situácií. Či by som sa zapojila aj ja? Neviem, radšej sledujem toto dianie z môjho miesta v hľadisku, na priame

vystúpenie na pódium mi asi chýba troška guráže. Ale možno na budúce sa osmelím... (smiech)

Michaela: Som rada, že sa niečo takéto vo Viedni organizuje. Teší ma, že sa Slovákom žijúcim vo Viedni naskytá možnosť spoznať slovenské zábavné programy. Nálada bola vynikajúca a rada prídem aj na budúce.

Betka: Ja som bola na predstavení aj minulý rok. Je to naozaj veľmi dobrá zábava, veľa sme sa nasmiali. Rada prídem aj na budúce, ak sa nebude zvyšovať vstupné. No ale žijeme vo Viedni, takže aj ceny lístkov sú tomu adekvátne.

Na záver sme sa opýtali aj herca **Romana Pomajba**, ktorý sa nášmu publiku predstavil už po druhýkrát, ako sa mu účinkovalo. Jeho odpoveď: Perfektní diváci! Všetko tu veľmi dobre klapalo. A aj tú stravu tu máte vynikajúcu (smiech).

K tejto poznámke účinkujúceho treba dodať, že viedenská kuchyňa v prevedení slovenských gastronómov v spojení so slovenskou pohostinnosťou je určite veľký kaliber! Ďakujeme celému organizačnému tímu a hlavne všetkým pomocníkom v bufete za perfektné zvládnutú akciu! ■

Fotografie: Ingrid Žalheva

Partička 2017: (zľava) Robo Jakab, Roman Pomajbo, Richard Stanke, Majo Miezga a Danó Dangl

Robo Jakab pri vyznávani lásky - ostatní sa zatiaľ bavja, ale čoskoro príde rad aj na nich

Roman Pomajbo ako hanblivý manžel na návšteve u gynekológa Maja Miezgu

Pobavila aj improvizovaná scénka z hotelovej loby plná pohybu

Na Robovej párty sa zišli prskavka, Donald Trump, mauzoléum a guľový blesk...

V PARTIČKE 2017 ÚČINKOVALI:

Daniel Dangl – režisér, autor, producent, herec, moderátor. V minulosti účinkoval v populárnej komickej skečovej šou S.O.S., ktorej bol autorom a sprievodcom.

Má slobodné povolanie, živí sa najmä dabingom, účinkuje v bratislavských divadlách GUnaGU a LUDUS. Účinkoval v niekoľkých filmoch a divadelných predstaveniach. Spolupracoval na množstve televíznych projektov, Superstar, Let's dance (Star Dance), Silvester 2007 – 2011 a mnoho ďalších. Dnes je hlavnou postavou a hlavou improvizáčnej šou Partička, ktorá sa po slovenských skúsenostiach rovnako teší obľube aj v Čechách.

Richard Stanke – slovenský herec. Hral už ako dieťa. Študoval herectvo na Vysokej škole múzických umení v Bratislave. Je dlhoročným členom Činohry Slovenského národného divadla, no rád si odskočí i do iných divadiel alebo pred televíziu kameru.

Okrem herectva sa venuje aj dabingu. Prvý raz daboval už sedemročný. K najznámejším inscenáciám a filmom, v ktorých účinkoval, patrí Dievča z jazera (1978), Kúzelné mestečko (1982), Alžbetin dvor (1986) či O dve slabiky pozadu (2004). Predstavil sa aj v seriáloch Zborovňa (1999), Rodinné tajomstvo (2005) a Ordinácia v ružovej záhrade (2007).

Robo Jakab – počas štúdia na strednej škole elektrotechnickej hrával v hudobnom amatérskom divadle v Nitre. Vyštudoval VŠMU v Bratislave odbor činoherné herectvo pod vedením Martina Hubu a Emilie Vašáryovej.

V súčasnosti má angažmán v Divadle Astorka Korzo '90, kde ho možno vidieť v predstaveniach Romeo a Júlia, Othello, Na koho to slovo padne, Čudné popoludnie Dr. Zvonka Burkeho. Účinkoval v inscenáciách divadla Teatro tatro (Prorok Ilja), Slovenského národného divadla (Keď tancovala...), Starého divadla v Nitre (Limonádový Joe) Divadla Jána Palárika v Trnave (Padá lístie, padajú jabĺčka), Divadla Miloko v Prahe (Labyrint sveta a raj srdca), Slovenského mimo divadla (Nepripravení).

Hral v televíznych rozprávkach Kvet šťastia, V zajatí lásky a v seriáloch Horská služba, Mesto tieňov, Panelák.

Majo Miezga – ako dieťa sa zúčastňoval na recitačných pretekoch, neskôr hrával scénky od Luďka Sobotu a Milana Lasicu. Na VŠMU sa prihlásil, pretože chcel hrať vo filme. S divadlom nemal veľa skúseností, na vysokej škole si ho však zamiloval a bol ním ohúrený.

Filmová kariéra sa mu začala otvárať až niekoľko rokov po skončení školy, keď účinkoval vo filme Rozhovor s nepriateľom (2007), momentálne hrá v seriáli Panelák v postave gynekológa Michala Bajzu. V povedomí verejnosti je doposiaľ vnímaný hlavne ako herec Divadla Astorka Korzo '90, kde hrá spoločne so svojimi spolužiakmi a kolegami Jurajom Kemkom, Lukášom Latinákom a Róbertom Jakobom.

Marián spolu so spomínanými kolegami a Vladimírom Kobielskym stále hrá aj v kultovom predstavení Astorky – Na koho to slovo padne (1998), s ktorým sa predstavili aj v americkom Los Angeles.

Roman Pomajbo – herec a humorista. Vyštudoval hudobno-dramatický odbor na Štátnom konzervatóriu v Brne a herectvo na Vysokej škole múzických umení v Bratislave. Po absolvovaní štúdia bol v angažmán v divadlách v Nitre a Trnave. Hosťoval takmer na všetkých bratislavských divadelných scénach: SND, NS, Astorka Korzo '90, Štúdio L+S a v pražských divadlách: Národné divadlo, Divadlo na Prádle, Divadlo na Fidlavačke a divadlo Kalich.

V súčasnosti účinkuje v bratislavskom divadle GUnaGU a Wüstenrot. Divákovi sa dostal do povedomia vďaka humoristickej relácii Slovenskej televízie S.O.S. Mohli ste ho vidieť aj v programoch CRN-CRN, Koleso šťastia a Niečo za niečo. V ČT moderoval súťaž Pretty woman ČR a SR a účinkoval v zábavnej relácii Na palmě. Nakrútil aj niekoľko filmov, TV inscenácií, rozhlasových hier či dabingov. Účinkuje v zábavnej relácii Kredenc a objavil sa aj v seriáli Horná Dolná.

Spracované podľa:
<http://partickask.webnode.sk/home/>
<https://www.csfed.cz/>

DANUBE CHALLENGE

Aj siedmy ročník tenisového turnaja prilákal veľa tenisových nadšencov

Sobota 30. september 2017 – na tento deň čakali všetci tenisoví nadšenci vo Viedni, ale aj z blízkeho a vzdialenejšieho okolia. V tento deň sa totiž uskutočnil siedmy ročník turnaja Danube Challenge Tennis Cup, ktorý patrí medzi najväčšie amatérsky organizované tenisové turnaje široko-ďaleko.

Tenisový turnaj sa prvýkrát konal v roku 2011 pod záštitou sponzorov a športovej sekcie Rakúsko-slovenského kultúrneho spolku. Odvtedy riaditeľka turnaja, ktorej šťastné číslo je práve 7, športová referentka RSKS Slavomíra Vančová prakticky celý rok žije tenisom – nielen ako hráčka a teraz už aj predsedníčka (Obfrau) klubu TV Slávia Wien, ale predovšetkým ako neúnavná organizátorka tohto veľkého športového a spoločenského podujatia. Nie je veľa amatérskych turnajov, ktoré sa môžu pochváliť účasťou takých hostí a hráčov. Na našich turnajoch už boli napríklad finalista Grand slamových turnajov US Open a Australian Open, prvý olympijský víťaz Miloš Mečíř, vynikajúca tenistka Karina Habšudová, ktorá vyhrala v Austrálii roku 1998 s Karolom Kučerom pre Slovensko Hopmanov pohár,

alebo slovenský hokejový reprezentant a dlhoročný hráč NHL, tréner Zdeno Čiger.

Tohoročný 7. ročník turnaja sa hral na dvorcoch krásnej športovej haly Tennis Point Vienna v 3. viedenskom okrese. Prišli hráči nielen z Rakúska, ale aj zo Slovenska, Česka, Srbska a Maďarska. Na súpiske boli ďalší hráči z Fínska a dokonca zo Sýrie – spolu teda až zo siedmich krajín (opäť šťastné číslo 7...).

Na slávnostnom otvorení turnaja uvítali siedmich čestných hostí: veľvyslanca SR v Rakúsku Petra Mišíka, predsedníčku RSKS Ľubicu Macuru, mamu svetoznámej slovenskej tenistky Dominiky Cibulkovej Katarínu Cibulkovú, populárneho slovenského herca Maroša Kramára, ktorý sa na turnaji zúčastnil aj ako hráč, jedného z najlepších hendikepovaných tenistov na svete Tomáša Masarika s manželkou Klárou a spoluorganizátora turnaja

Hostia a organizátori turnaja (zľava): Ľubica Macura, Peter Mišík, Katarína Cibulková, Slavomíra Vančová, Tomáš Masarik, Michaela Lattová, Maroš Kramár, Zuzana Vančová a Pavol Rodina

TENNIS CUP 2017

Fotografie: Gabriel Maruscak

Ing. Pavla Rodinu. A tak aj počet čestných hostí naplnil magickú sedmičku – zase to šťastné číslo hlavnej organizátorky turnaja.

Krátkym príhovorom pozdravil účastníkov tenisového zápolenia veľvyslanec SR v Rakúsku Peter Mišík a poprial im veľa športového šťastia a úspechov. Katarína Cibulková v príhovore povedala, že už bola s dcérou na stovkách turnajov, ale tento je pre ňu mimoriadny tým, že sa

nesmú obávať o výsledok. Preto všetkým popriala „aby sme tu videli čo najviac krásnej tenisovej hry a nech sa stane víťazom ktokoľvek, konečným víťazom bude iba radosť, pretože o to v športe a v tenise ide“.

Turnaj sa hral na desiatich kurtoch na jeden víťazný set. Dvojice hráčov boli rozdelené do skupín a každá dvojica musela odohrať štyri zápasy. Až potom víťazi skupín hrali ďalšie vyradovacie zápasy až

po vytúžené finále. Na fair-play priebehu turnaja v kategórii ženských a mužských štvorhier dohliadal rozhodca Michal Šišan.

V tento deň nešlo len o konečné víťazstvo a atraktívne ceny pre víťazov. V tento deň zvíťazila naozaj radosť, priateľstvo a zdravá športová konkurencia. Vďaka patrí riaditeľke turnaja Slavomíre Vančovej – bez jej osobného nasadenia by sme takýto športový sviatok nikdy neslávali. ■

MENÁ VÍŤAZOV:

ŽENY

1. miesto
Želmíra Haláková a Danka Slováková (SK)
2. miesto
Alena Klemová a Lenka Konradová (CZ)
3. miesto
Sandra Weissenberger a Lea Weissenberger (A)
Andrea Rusínová a Ivana Burdová (CZ)

MUŽI – B

1. miesto
Miroslav Brna a Michal Šišan (SK)
2. miesto
Cyril Krajčír a Vladimír Mračna (SK)
3. miesto
Svāto Urbanec a Jozef Horňák (SK)
Andreas Jeschko a Wolfgang Höck (A)

MUŽI – A

1. miesto
Petr Šmíd a Pavel Rojek (CZ)
2. miesto
Radim Janíček a Ctirad Černý (CZ)
3. miesto
Martin Rychtárik a Peter Bača (SK)
Michal Indruch a Oto Heimele (SK)

Na záver v mene vedenia Rakúsko-slovenského kultúrneho spolku vyjadrujeme poďakovanie partnerom turnaja za ich podporu:

Honorárnemu konzulátu
Slovenskej republiky v Burgenlande
Remax Trend
Pegas Tour Trenčín
Raketvision
Twin City Live
Vagonservis Bratislava
AV Catering
DT Trend

Am 30. September 2017 fand der 7. Jahrgang des Turniers **Danube Challenge Tennis Cup** statt, der zu den größten Amateur-Tennisturnieren weit und breit zählt. Das Turnier wurde in der schönen Tennishalle Point Vienna im 3. Wiener Gemeindebezirk abgehalten. Teilgenommen haben dabei nicht nur Spieler aus Österreich und der Slowakei, sondern auch aus Tschechien, Serbien, Ungarn, Finnland und sogar aus Syrien – insgesamt sieben verschiedenen Ländern. Die Schirmherrschaft hatte der slowakische Botschafter in Österreich übernommen. An diesem Tag siegten nicht nur die besten Tennisspieler, sondern vor allem die Freude, die Freundschaft sowie ein gesunder sportlicher Wettkampf. Dank gebührt der Organisatorin des Turniers Slavomíra Vančová.

© dt-trend.at

Judith Krammer – poetka, maliarka, intelektuálka – takto poznáme túto krehkú nenápadnú ženu, duchom a činom však veľmi bohatú a aktívnu, našu členku, ktorá nevynechá takmer žiadne spolkové podujatie.

Pochádza z rodiny, kde umenie a literatúra stáli vždy v popredí, čo ovplyvnilo aj jej ďalšiu životnú dráhu. Po štúdiu filológie, divadelnej a filmovej vedy v Bratislave ju osud zavial do Viedne, kde v štúdiu pokračovala. Prišla rodina, výchova dvoch detí, vyučovanie slovenčiny a konečne aj jej milovaná umelecká tvorba.

Spoznala som Judith začiatkom deväťdesiatych rokov v našom spolku a hneď sme si padli do oka, lebo aj môj celý život sa vždy točil okolo kultúry a umenia. Nielen mňa, ale aj ostatných členov nášho spolku upúťali jej obrazy, preto sme jej usporiadali výstavu. Ani jej verše nezostali bez povšimnutia – Rakúsko-slovenský kultúrny spolok jej v roku 2000 vydal zbierku básní *Rýmované a odrýmované – Včera a zajtra* a niečo medzi tým. Svoju poéziu v slovenčine a nemčine doplnila podmanivými detskými kresbami svojich synov. Táto zbierka lyrickej a reflexívnej poézie mala veľmi dobrý ohlas, hneď sa „rozchytala“ a našla si priaznivcov aj mimo nášho spolku. Keď sa dostala do rúk hudobníka a skladateľa Erharda Seyfrieda, tak ho inšpirovala, že zhudobnil dvanásť básní do piesňového cyklu *Willkommen auf dieser Welt* pre soprán, tenor a súbor lesných rohov. Prezentácia CD s týmto piesňovým cyklom bola spojená s koncertom v podaní sólistov Opery SND Bratislava Evy Šeniglovej, Jána Babjaka a Wiener Hornklang. Zlatým klincom večera bol preciteneý a nezabudnuteľný prednes jej básní v podaní herca svetového mena Klause Maria Brandauera. V snahe podporiť a zviditeľniť talent našej

Jemnú poéziu v kalendári dopĺňa autorka svojimi maľbami

krajanky Judith Krammer sa vedenie spolku rozhodlo oživiť tradičný spolkový kalendár na rok 2018 poéziou a maľbami tejto tvorivej a všestrannej osobnosti.

Nový kalendár sme predstavili na generálnom zhromaždení 16. novembra. Pri tejto príležitosti som položila Judith Krammer niekoľko otázok.

Kedy sa u teba začali prejavovať umelecké sklony?

Už ako malé dieťa som začala kresliť, v tínedžerskom veku a dospelosti sa k maľbe pridala aj poézia a modelovanie, v čom ma rodičia veľmi podporovali, pretože sami mali kladný vzťah k umeniu. Môj otec ako evanjelický farár bol literárne veľmi vzdelaný a matka bola pianistkou a organistkou. Túžila som stať sa sochárkou, talentové skúšky som síce spravila, ale pre nedostatok miesta ma nezobrali. Možno to boli aj kádrové dôvody...

K čomu viac inklinuješ – k písaniu poézie alebo k maliarstvu?

To je ťažké definovať. Raz uprednostňujem jednu tvorbu, inokedy druhú, sú to také obdobia. Vždy to závisí od impulzu, buď z môjho vnútra, alebo z vonkajších podnetov. Napríklad vidím v prírode niečo, čo ma nadchne, a už cítim potrebu dať to na papier.

Kde boli uverejnené tvoje články a básne?

Najprv v študentských a mládežníckych časopisoch, neskôršie v rôznych denníkoch a periodikách na Slovensku. V Rakúsku

som svoju poéziu prevažne prezentovala na verejných vystúpeniach v rámci rôznych klubových a kultúrnych večierok a pri vernisáži mojich obrazov.

Čo ťa inšpirovalo pri tvorbe kalendára?

Samozrejme, veľmi som sa potešila, keď ma vedenie spolku oslovilo, aby som pripravila kalendár. Snažila som sa vybrať básne a kresby, ktoré sa najviac stotožňujú s mojimi pocitmi.

V roku 2018 si pripomenieme smutne preslávenú minulosť, 50. výročie okupácie Československa. Tí, ktorí sa vtedy narodili, poznajú tieto tragické udalosti – ak vôbec – len z rozprávania. Ja som august 1968 prežila v Bratislave. Boli sme vtedy ako jedna rodina, držali sme všetci spolu, zachovali sme pokoj, ako nás vyzýval Slovenský rozhlas, ktorý stále musel meniť stanovišťa svojho vysielania. Čo sme vtedy vlastne chceli? Len socializmus s ľudskou tvárou, spravodlivosť a slobodu. Nič viac! Preto som rada, že práve v roku tohto výročia vyjde môj kalendár. ■

Im Rahmen der Generalversammlung am 16. November 2017 wurde auch der Kalender des Vereins für das Jahr 2018 präsentiert. Der Kalender ist mit der Poesie sowie den Bildern unseres Mitglieds Judith Krammer gestaltet. Die Autorin studierte Theaterwissenschaften und Philologie in Bratislava und in Wien, wo sie schon 40 Jahre lebt und Slowakisch unterrichtet. Die verwendeten Bilder sind in Öl gemalt. Die Herausgabe des Kalenders wurde aus den Mitteln der Volksgruppenförderung des Bundeskanzleramtes der Republik Österreich finanziert.

Foto: Ingrid Žalneva

Judith Krammer sa v novom spolkovom kalendári predstavuje ako poetka i maliarka

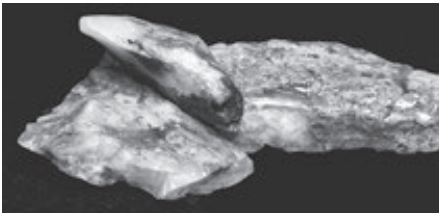
SLOVENSKÉ OPÁLOVÉ BANE – SVETOVÝ UNIKÁT

www.slovakiaopal.com

Na východnom Slovensku medzi obcami Zlatá Baňa a Červenica v Slanských vrchoch, 25 km od Prešova sa nachádzajú banské diela, ktoré majú prívlastok svetové. Tieto bane sú najrozsiahlejšie a zároveň aj najstaršie na svete, majú vyše 30 km banských chodieb a až 17 horizontov. Od 14. storočia sa v nich ťažil drahokam – slovenský opál, ktorý sa vyznačuje hrou farieb – opalescenciou. Hoci boli takmer 70 rokov opustené, súčasný nájomca sa im snaží prinavrátiť zašlú slávu.

Slovenský opál sa ťažil v rôznych revíroch – Remete, Kunderov Laz, Libanka, Šimonka, Dubník, Čolo, Padesatdoly, Predbaňa alebo Bučiny. Od počiatku 14. storočia v týchto reví-

roch ťažilo Uhorsko ako štát (tzv. erárne panstvo), až koncom 18. storočia začína štát bane prenajímať rôznym nájomcom – grófom, barónom a vyššej šľachte, neskôr aj advokátom, obchodníkom a priemyselníkom. Najodvážnejší nájomca bol Gabriel Fejerváry, pôvodom Maďar z Prešova. Jeho imanie na začiatku predstavovalo iba 5 000 zlatých, bol to veľký risk z jeho strany pustiť sa do takého veľkého podniku, akým nájom opálových baní nepochybne bol. Veď len ročný poplatok za prvý rok nájmu bol 1 205 zlatých. V tom čase zamestnával okolo 200 baníkov a 5 brusičov. Mal ale veľké šťastie a už za prvú zimu predal opály za 20 000 zlatých! Väčšiu časť získaných peňazí investoval na rozvoj prešovských manufaktúr. Po pätnástich rokoch mu ale nájomná zmluva skončila a novým nájomcom sa stal Salomon J. N. Goldschmidt, Rakúšan z Viedne, ktorý sa zaoberal klenotníctvom, a teda vedel slovenský opál zakomponovať do prekrásnych šperkov, ktoré sa predávali v Miláne, Viedni, Paríži, Londýne a New Yorku. Za Goldschmidtovho nájmu zažili opálové bane najväčší rozkvet,

pracovalo tu až 350 baníkov a 11 brusičov. Ročná produkcia dosahovala 25 000 karátov opálu ročne, čo je v súčasnosti porovnateľné s ročnou ťažbou opálu v Austrálii.

Baníci žili hlavne v historickej osade Dubník pri Červenici a v banskej osade Jozef. Pracovali od pondelka do soboty, v lete 14 a v zime 10 hodín denne. Výplatu dostávali každý druhý týždeň, okolo roku 1850 si za jeden deň mohli zarobiť až 50 grajciarov. Vzhľadom na zlé podmienky, teplotu v bani 4 – 8°C, dlhý pracovný deň a prašné prostredie sa však dožívali maximálne 30 rokov. Každý baník musel mať svietidlo, inak do bane nesmel. Spočiatku to boli hlinené, neskôr železné kahance, plnené repkovým olejom alebo bravčovou masťou. Až neskôr sa používali petrolejové lampáše.

V bani sa nachádza obecný opál, sklený a mliečny, ale najviac sa ťažil drahý opál s farbohrou. Najväčší a najhodnotnejší opál, ktorý sa tu našiel, sa nazýva Harlekýn, má 594 gramov, je veľký ako päst a ohodnotený na pol milióna amerických dolárov. Je vystavený v Prírodovednom múzeu vo Viedni.

0,58 m² za jeden mesačný plat RAKÚSKO V STREDE EURÓPSKÝCH KRAJÍN

Rakúsko sa nachádza v európskom strednom poli pri cenách nehnuteľností v porovnaní k príjmom. Podľa štúdie, ktorú spracoval RE/MAX Európa, sa Viedeň nachádza na 10. mieste z 18 analyzovaných hlavných miest.

Zatiaľ čo vo Viedni stačí jeden mesačný plat na 0,58 m² obytnej plochy, v susednej Bratislave dostane človek za priemerný slovenský mesačný plat ani nie 0,5m², ale v Amsterdame a Madride skoro dvojnásobnú plochu.

V rovnakej cenovej relácii ako Viedeň sa nachádzajú aj finske Helsinky s 0,60 m², Tallin v Estónsku s 0,62 m² a švajčiarsky Bazilej s 0,63 m².

FAKTOR – HLAVNÉ MESTO

Aj pri cenách nehnuteľností v jednotlivých hlavných mestách a cenách na vidieku existujú veľké rozdiely. V európskom priemere je jeden m² pri kúpe obytnej plochy v hlavnom meste o 64 % drahší ako na vidieku. Najväčšie rozdiely sú v Českej republike, kde jeden m² obytnej plochy v pražskom byte stojí 2,8-krát viac ako na vidieku. Za Prahou nasleduje Paríž s 2,7 násobkom a Bratislava s 2,6 násobkom.

Miernejšie sú cenové rozdiely medzi vidiekom a hlavným mestom v Helsinkách a Berlíne (faktor 2,2) a Bukurešti (faktor 2,1). Relatívne malé rozdiely v cenách bytov v centre a na periférii sú v Rakúsku, Švajčiarsku a Portugalsku s faktorom „len“ 1,2.

Viac informácií k téme nehnuteľností vám rada podám telefonicky alebo e-mailom aj osobne v našej kancelárii na Landstraßer Hauptstraße 107.

RE/MAX TREND

Dipl. Ing. Kvetoslava Kalábová
Jakob Immobilienberatungs GmbH
M: +43 676 84 15 43 600
E: k.kalabova@remax-trend.at

Do mládežníckeho kresťanského zboru HĽADÁME HUDOBNÍKOV

serióznych a spoľahlivých, žijúcich vo Viedni,
ktorí chcú hrať

KONTAKT:

e-mail: mcemsi.akcie25@gmail.com
telefón: +43 660 64 63 722

POZVANIE

Radi by sme pozvali všetkých ľudí dobrej vôle na slávenie svätých liturgií pre slovenských gréckokatolíckych veriacich v Chráme Povýšenia Sv. Kríža v zámku Schloss Trumau.

Prvé stretnutie a slávenie sa uskutočnilo 8. decembra 2017. Kto by mal záujem dozvedieť sa viac o ďalších stretnutiach a termínoch slávenia svätých liturgií, môže sa s nami skontaktovať na:

t. č. +421 903 982 458 alebo +43 664 458 6625

alebo na e-mailovej adrese:
grkat.misia.at@gmail.com

Adresa: Schloßgasse 21,
Trumau

Facebook kontakt:
fb.me/greckokatolici.at
m.me/greckokatolici.at

S pozdravom
o. Juraj Terek
a o. diakon Alexander Duľa

Klenba so stenopisom ikony Krista Pantokratora

Foto: Alexander Duľa

Milé deti!

Musím sa vám s niečím pochváliť: v septembri mi pribudla v triede nová žiačka. Volá sa Maya Stock. Ale všetci ju voláme Biene Maja, rodená Bienenstock. To meno jej veľmi pristane, lebo Maya je naozaj pracovitá a usilovná ako včelička. Všetky domáce úlohy píše bez chybičky a tak krásne, že jej celá trieda jednohlasne udelila titul „Včelia kráľovná“.

Prečo sa vlastne hovorí: „usilovný ako včielka“? Asi preto, že včielky patria medzi najpracovitejšie tvory na svete. Skúste uhádnuť, koľko kilometrov musí taká malá včelička nalietať, aby naplnila sladkým medovým nektárom veľký, takmer litrový pohár: sto kilometrov či tisíc?

Ale kdeže, milí moji, to ste teda úplne vedľa. Je to taká veľká diaľka, že keby sme si ju predstavili ako šnúru, omotali by sme ňou celučkú zemeguľu až trikrát. To je výkon, čo? Nech žijú usilovné včielky!

V škole aj v prírode! Poznáte aj vy takú milú a pracovitú včeličku, ako je naša Maya? Nakreslite ju a pošlite nám do redakcie. Najkrajšie kresby usilovných maliarov radi uverejníme v ďalšom čísle Pohľadov. Už sa teším na vaše krásne včielky a letíííím do školy!

Vaša Ela

ZVONEC ZVONÍ, SLNKO SVIETI, SPOLOK SOVA JE ZAS PLNÝ DETÍ...

Po dvojmesačnej prestávke sme v septembri opäť zasadli do školských lavíc. Aj v spolku SOVA sú už malé i veľké stoličky obsadené, prvé stránky v zošitoch popísané, na nástenke visia školské diplomy, aj prvé kresby našich malých nádejných umelcov, školská tabuľa je vyzdobená plagátkami, ktoré deťom pripomínajú samohlásky i dvojhlásky. Vyučovanie beží v plnom prúde a deti sa tešia, že v spolku zase zažijú niečo nové, zaujímavé, poučné, stretnú sa so svojimi slovenskými kamarátmi aj milými pani učiteľkami. Detičky sa v spolku SOVA cítia výborne. Mamička Tāňa Kaya-Dzi-jáková nám napísala toto krásne vyznanie jej 7-ročnej dcéry Júlie:

„Darček k šiestym narodeninám – tablet alebo hodiny slovenčiny v spolku SOVA s Cilkom? Moja dcéra si vybrala hodiny slovenčiny. Ak nepočúva, je drzá alebo odvráva, absolútne najhorším trestom pre ňu je práve zákaz sobotňajšieho dopoludnia v spolku SOVA. Jej lektorka Cilka je skvelá. Deťom dáva veľkú lásku a trpezlivosť, je obetavá, výborná učiteľka a ešte aj výborná pekárika. Naposledy nám v spolku k peknému divadelnému predstaveniu napiekla aj medovníkové chalúpky.“

„Celé dni som čakala a počítala, koľkokrát sa ešte vyspinkám, kým príde Ježibaba, vrela mi moja dcéra pred októbrovým detským predstavením, ktoré spolok SOVA pripravil. Konečne prišla nedela a s ňou aj bábkarka pani Helenka Kramáková so svojím Janičkom, Marienkou a Ježibabou. Predstavenie o Per-níkovej chalúpke bolo nádherné. Hľadisko plné detí sa so zatajeným dychom a očami dokorán ponorilo do rozprávkovej atmosféry. No a to najlepšie prišlo nakoniec – sladké medovníkové chalúpky od Cilky Kersch, ktoré si deti mohli samy ozdobiť, poriadne natrieť džemíkom a napokon aj zjesť. Veľmi krásne ďakujeme za toto milé sladké prekvapenie!“

Malá Júlia nám do redakcie poslala aj krásny obrázok s medovníkovou chalúpkou (str. 31).

Na hodiny slovenčiny chodí už niekoľko rokov vzorne aj 14-ročný Adam Wagner. Jeho prvou učiteľkou bola Majka Kolek, neskôr Elena Mandik a Simona Kajtaz. Dnes sa po slovensky učí s Claudiou Hovaňákovou. Čo všetko sa už na hodinách slovenčiny naučil?

„Pri učení slovenčiny je pre mňa dôležitá slovná zásoba a výslovnosť. Trochu ma otravuje písanie prídavných mien (dobrý) a prísloviak (dobré) a slovenské pády. V nemčine ich nie je toľko veľa. Vybrané slová mi tiež dajú dobre zabráť. Na slovenčinu chodím už šiesty rok. Za ten čas som mal päť učiteľiek. Naučil som sa veľa o slovenskej kultúre, zvykoch a tradíciách. Páči sa mi pohostinnosť, ktorá je pre Slovákov typická. Som rád, že moja mamina je Slovenka.“

Sladké výtvary

Nielen na sobotňajšie hodiny slovenčiny, ale aj na letné tábory spolku SOVA na Slovensku sa teší aj Adamov mladší brat, 9-ročný Christian:

„Rád sa učím nové slová a slovenskú reč. Na slovenčine sa učíme písmeňá a od nich odvodené slová, napríklad „N“ – nie, noty, najkrajšia. Hráme sa rôzne zaujímavé hry, počúvame slovenské ľudové rozprávky“

Fotografie: Lubomíra Wimmer-Pastorková

Zdobenie medovníkových chalúpok s Cilkom Kersch

Foto: Andrea Mandik

Bu-bu-buchty na Orave

Foto: Táňa Kaya-Dzijačková

Kto by sa nechcel odfotiť s Elou a Hopom?

a spievame slovenské pesničky. Doma mám tiež slovenské CD a knihy, ktoré mám veľmi rád. Z rozprávok sa mi najviac páčia Tri kozliatka, Zlatovláška, Korytnačka a opica, O dievčatku Julinke a Tria zhavranelí bratia. Naposledy sme sa učili o počasí. Po slovensky sa učim aj na Slovensku v táboroch. Doteraz som bol v troch táboroch: v lete v Tatranskej Lesnej, na Orave v Párnici a na jar pred Veľkou nocou na Záhori v Piesočnej. Najviac sa mi páčilo na Orave a v Tatrách. Boli sme v Aquaparku, plavili sme sa plťou, aj veľkou motorovou loďou, boli sme vo viacerých múzeách, na viacerých krásnych výletoch, na turistike, mali sme karneval, kvíz, učili sme sa slovenské piesne a prezentovali sme svoje talenty. Na Orave sme mali aj hodiny slovenčiny a rozprávali sme deťom z iných krajín po slovensky o Viedni a Rakúsku. Dozvedel som sa veľa o slovenských zvykoch a tradíciách. Spoznal som krásnu slovenskú krajinu a našiel som si dobrých kamarátov. Chodím tam veľmi rád a už sa teším na letný tábor. Dúfam, že bude v Tatrách.“

Od Oravy vietor veje, vôňa sladkých buchiet hreje...

Letný prázdninový čas je nenávratne preč, ale spomienky na nádhernú slovenskú Oravu zostávajú. Ako si na augustový letný tábor v Párnici spomína 9-ročná Lilien Poláková:

„My sme buchty osamelé, kráčame si hore-dole, na tábore sme, úžasné sme, bu-bu-buchty, bu-bu-buchty bu-bu-buchty parené...“

„Tak toto bola naša hymna v tábore na Orave, kde sa stretli deti z rôznych krajín sveta. Všetky deti vedeli po slovensky, niektoré lepšie, niektoré slabšie. Naša skupinka sa volala Osamelé buchty. V tábore sme sa naučili rôzne pesničky. Najviac sa mi páčila Na Orave dobre a A ja taká čarňá... Boli sme na výletoch na priehrade, vláčikom v Oravskej Lesnej, na Oravskom zámku. Hrali sme aj nočnú hru, a to bol naozaj super zážitok. Ani neviem povedať, čo sa mi najviac páčilo. Asi to, že som spoznala nové kamarátky, s ktorými si stále píšem. Veľmi sa už teším na naše ďalšie stretnutie s „táborovými buchťami“, ale aj na tie pravé slovenské parené buchty. Mňam!“

V letnom tábore sa Lilien spriatelila aj s 12-ročnými dvojčatami Olinkom a Valentínkou Bočincovcami. Olinko je z tábora na Orave nadšený doteraz: „Našiel som si tam veľa kamarátov z Luxemburska, USA, Írska. Moja slovenčina sa omnoho zlepšila, lebo sme komunikovali len po slovensky. Tábor bol veľmi aktívny, robili sme veľa výletov. Už teraz sa teším na ďalší tábor.“

Olinkova sestra Valentínka si na tábor spomína takto:

„V tábore som si našla veľa kamarátov a aj naši slovenskí animátori boli úžasní a kamarátski. Naučili sme sa od nich veľa spoločenských hier a piesni a veľa sme sa spolu nasmiali. Cez sociálne siete sme naďalej spolu v kontakte. Boli sme na mnohých výletoch, okrem iného na Oravskom zámku, na turistike v Jánošíkových dierach v Terchovej, v Aquaparku v Dolnom Kubíne. Už aby boli ďalšie prázdniny s táborom a kamarátmi!“

Do spolku SOVA sa začiatkom septembra zatúlali Sestričky Notičky, teda Kika K-dur a Katka K-mol. Prišli z krajiny PesničkoLa-Landie a zapievali nám o tom, čo všetko zažili na svojich potulkách svetom. Ich chytlivé melódie ulahodili detským i dospeláckym uškám a pobavili detské srdiečka. Kristínka a Katka z bratislavského divadla MAKILE nás nakazili svojou dobrou náladou a rozospievali celý spolok.

Z bábkového predstavenia O permikovej chalupke

Milí rodičia, tešíme sa, že sa vám páči náš program, ktorý pre deti v spolku SOVA organizujeme. A aký bol záver roka? V novembri sme pre vás pripravili stretnutie s našimi starými známymi: Elou a Hopom a na záverečnej vianočnej besiedke v spolku sme zdobili vianočný stromček spolu s Lienkou Kikilienkou. Samozrejme sa nám ohlásil aj Mikuláš, svoj batôžtek zložil v Komenského škole 5. decembra – vo veľkej divadelnej sále, aby sme sa tam všetci pomestili. Lebo tu vo Viedni máme toooooľko dobrých, milých detí!

Verím, že sa čoskoro zase uvidíme, už teraz sa na vás tešíme! ■

Elena Mandik

Fotografie: Lubomíra Wimmer-Pastorková

Hudobno-divadelný koncertík O chorej notičke - odvážne deti spievali a tancovali, aby chorú notičku vyliečili

V rakúskom origináli to znelo takto: „Bettstatt, i tritt di', heiliger Thomas, i bitt di', Lass mir im Traum erschein', den Herzallerliebsten mein!“

Ďalším zvykom bolo nosiť pod pazuchou jablko od sv. Tomáša, teda od 21. decembra až do Štedrého dňa. Rozkrojenie jablka na Štedrý deň tak, aby jadierka vytvorili hviezdíčku, čo znamenalo zdravie pre celú rodinu po celý rok, sa praktizuje v niektorých horských dedinkách dodnes, nielen v Rakúsku, ale aj na Slovensku.

Jasličkový trh na námestí Am Hof

V prvej polovici 18. storočia sa v kronikách spomína Mikulášsky, vianočný a jasličkový trh na Freyungu – pri kostole Schottenkirche. Na tomto mieste však boli aj stánky s pravidelným celoročným predajom a ako to medzi konkurentmi býva, dochádzalo medzi stálymi a sezónnymi predajcami k hádkam. Z tohto dôvodu mesto v roku 1842 skúšobne preložilo tento trh na námestie Am Hof. Od 5. decembra 1843 tu stávali predavači hlavne s jasličkami až do Nového roka. Tomuto predaju sa hovorilo jasličkový trh – Krippenmarkt. Za myšlienku znázorniť udalosť v Betleheme pri narodení Ježiša tak, aby ľudia príchodu Spasiteľa rozumeli, vďačíme sv. Františkovi z Assisi. Jeho nápad sa neskôr rozšíril v celej Európe, ba aj vo svete. Prvá písomná zmienka o jasličkách s figúrkami Márie, Jozefa a Ježiška v Rakúsku pochádza z benediktínskeho kláštora Nonnberg v Salzburgu z roku 1615. Prostredníctvom súkromných kaplniek kniežacích a šľachtických rodín sa dostali jasličky do Viedne, postupne aj do najobyčajnejších domov obyvateľov mesta a predmestí.

V 132 drevených búdkach spomínaného jasličkového trhu si všetci Viedenčania mohli vybrať do svojich príbytkov takzvané Kastenrippen – miniatúrne jasličky, v ktorých figúrky pevne stáli, alebo mechanické jasličky, v ktorých sa figúrky pohybovali. Podľa domova rezbára, ktorý ich vyrobil, sa v jasličkách objavili regionálne motívy, ako sme to videli na spolkových púfch v Mariazellí aj v Maria Taferl.

Po rozpade rakúsko-uhorskej monarchie v roku 1918 sa vianočný trh presunul z námestia Am Hof na námestie Stephansplatz. Aj keď trh v 20. storočí viackrát zmenil miesto,

Vianočný trh pod južnou vežou Stephansdómu

Fotografie: Jana Gregor-Rogler

okolo Dómu sv. Štefana sa predaj tradičných vianočných rakúskych výrobkov pred piatimi rokmi obnovil. Farebne osvetlená románsko-gotická katedrála vytvára impozantné, po zotmení až mystické pozadie.

Zákaz betlehemov od Márie Terézie

Kto by si však pomyslel, že obdobie neskorého baroka jasličkám vo Viedni ani v celej krajine nebude priatť a že práve cisárovná Mária Terézia a jej syn, následník trónu Jozef II.

zakážu stavať betlehemy na verejnosti aj v kostoloch? Ale v skutočnosti sa týmto zákazom iba zvýšil záujem veriacich mať vlastné jasličky doma. Vyrezávanie figúrok do nich sa stalo v polovici 18. storočia žiadaným remeslom. V roku 1804 bol napokon zákaz zrušený a jasličky zostali obľúbené aj potom, keď prišiel na scénu vianočný stromček. Aké úžasné diela s touto krásnou témou vytvorili ľudské ruky odvtedy až po súčasnosť, ukazuje počas prvých troch adventných týždňov výstava jasličiek z rôznych krajín bývalej monarchie v krypte Kostola sv. Petra – Peterskirche v centre Viedne už po 60. raz. Na jednej

Svätá rodina - detail betlehema na námestí Freyung

z výstav som videla aj slovenské znázornenie betlehenských udalostí v podobe šúpoľových figúrok v oblečení z modrotlača.

Ale vráťme sa ešte do obdobia mikulášskych trhov za vlády Márie Terézie. Vtedy nosil darčeky deťom Mikuláš – nielen oriešky, ovocie a sladkosti, čo sa traduje dodnes, ale aj hračky. Preto sa pred 5. decembrom na trhoch dobre predávali drevené koníky, vojačikovia, bábiky. Čo zaobstarala deťom cisárska rodina, zachytila na obraze v roku 1762 Mária Kristína, najobľúbenejšia dcéra Márie Terézie. Je na ňom tiež vidno, že aj topánky a prúty pre toho, kto neposlúchal, hrali dôležitú úlohu.

Vianočné želanie cisára Františka Jozefa I.

Zvyk venovať darčeky na Vianoce sa vo Viedni traduje od obdobia po Viedenskom kongrese v rokoch 1814 – 1815. Vtedy sa na námestí Am Hof k stálym stánkom pristavali stoly s vianočným tovarom. Boli to pozlátení anjeli, postriebrené oriešky, sviečky, lamety, zrkadielka aj nožíky, ako nám to dokumentujú účty z vtedajšej doby. V roku 1814 mal vo Viedni premiéru aj vianočný stromček, a to v salóne Anny Arnstein. Keď ho v mestskom paláci v ulici Annagasse po prvý raz prezentovala princezná Henrieta von Nassau Weilburg o dva roky neskôr, na slávnosti sa zúčastnil aj cisár František I. (starý otec Františka Jozefa I.). Stromček sa mu zapáčil, a tak dal postaviť jedličku ozdobenú sviečkami aj v zimnej rezidencii v Hofburgu. Šľachtické rodiny si brali príklad z toho, čo kupovali cisárske rodiny, trhy začali voňať ihličím a príbytky na Vianoce tiež, pretože každý člen rodiny si našiel darčeky pod vlastným stromčekom. Kde bolo veľa detí, tam mali doma takmer malý les, ako je to znázornené na kresbe zo Štedrého večera cisára Františka Jozefa I. s jeho rodinou z roku 1886. Najmladšia dcéra Mária Valéria si na to vo svojich zápiskoch spomína ako na najkrajšie Vianoce. Pri obdarúvaní detí v dospelom veku bol cisár štedrý, dostávali šperky a peniaze. A čo si želal na Vianoce sám cisár? V starobe vlastne nič. Rodina sa väčšinou prezvedela od personálu, čo by potreboval. Raz to bola napríklad „plechová dóza na sucháre“. Ale ako dieťa mal cisár radosť z cínových vojačikov, vojenského bubna, uniformy a všetkého, čo súviselo s armádou.

Vianočná guľa s motívom Schönbrunnu

Staroviedenský trh na námestí Freyung

Cínových vojačikov alebo drevené hračky dostať aj v súčasnosti na staroviedenskom Ježiškovom trhu – Altwiener Christkindlmarkt – s kulisou škótskeho kostola Schottenkirche na námestí Freyung. Tradíciu trhov z minulosti udržiava už 31. rok. Tento priestor so stánkami lemuje na strane od cesty 46 metrov dlhý betlehem namaľovaný súčasnou umelkyňou Dorotheou Neudorfer podľa predlohy originálu od Josefa Rittera von Führich z 19. storočia. Len pár krokov od Freyungu na námestí Am Hof pribudol na staronovom adventnom trhu tento rok bar so šampanským.

Najväčší Ježiškov trh vo Viedni

Od roku 1975 sa koná Ježiškov trh – Christkindlmarkt na Radničnom námestí. Počtom 155 stánkov a atrakciami v radničnom parku sa rozrástol na celé vianočné mesto. Podľa štatistiky ho navštívia až tri milióny ľudí, z toho pol milióna turistov zo zahraničia. Okná radnice ukrývajú farebné obrazy rakúskych maliarov. Otvárajú ich od 1. decembra – každý deň jedno, ako na obrovskom adventnom kalendári. Trochu mi chýbajú svietiaci snehuliaci, tulene, gašparkovia a červené srdcia na stromoch, odkedy nemá pod palcom tento najväčší vianočný viedenský trh mesto, ale súkromný spolok. Ale aspoň nájdem v stánkoch obľúbené maxišišky s vanilkovým krémom, posypané práškovým cukrom do tvaru vianočnej hviezdy. Každý rok sa znova a znova kochám pohľadom na všetky tie nádherné trblietavé ručne vyrábané fúkané ozdoby na stromček.

Es weihnachtet...

V polovici novembra, keď sa už začína „zvianočnievať“, svoje stánky otvoria vianočné trhy po celom meste.

Domáci obyvatelia už celé štvrtstoročie obľubujú počas adventu malebné prostredie biedermeierovskej štvrte Spittelbergu v uličkách Breitegasse, Siebensterngasse, Sigmundgasse a Burggasse. Cez okná vidieť šikovné ruky maliarov alebo sochárov vytvárajúcich malé dielka s vianočnými motívmi priamo v ich obchodoch alebo galériách.

Na kultúrom a vianočnom trhu s certifikátom „excelentný“ – pred žltó žiariacim zámkom Schönbrunn – dostať už 24. rok nostalgické darčeky pre zberateľov. Dušu Slovákov potešia obrázky s motívmi drevených kostolíkov z východného Slovenska. Aj punč majú výnimočný, aspoň kontrolná inšpekcia mu udelila najlepšie známky.

Výrobky aj ukážky techník ľudových umelcov ponúka trh pred barokovým kostolom Karlskirche – Kunsthandwerkmarkt am Karlsplatz. Fascinujúci je tanec s ohňom a pouličné divadlo.

Rakúskym vynálezom snehovej gule v storakej podobe sa pýši K. und K. Weihnachtsmarkt – cisársko-kráľovský vianočný trh na Michalskom námestí – pred vchodom do bývalej cisárskej rezidencie Hofburg. V býlych stánkoch nechýba čokoládová bábovka s marcipánovým jadrom ani med s kandizovanými fialkami, obľúbené špeciality Sisi, manželky cisára Františka I.

V posledných rokoch pribudli k vianočným trhom v meste aj vianočné dediny. Rozprávkovú atmosféru takejto dedinky vytvára palác Belvedere dekorovaný hviezdami. Na námestí Márie Terézie medzi Umeleckohistorickým a Prírodovedným múzeom nájdeme aj dobre známy trdelník, hoci ho predávajú Moravia. Vo vianočnej dedine na nádvorí starej nemocnice v bývalom predmestí Alsergrund „Weihnachtsdorf Altes AKH“ soby ťahajú sane na kolieskach, lebo snehová nádielka býva vo Viedni pred Vianocami zriedkavá, a tak vozia deti po dvore a k jasličkám so živými zvieratami.

A to ešte zďaleka neboli všetky viedenské vianočné trhy! Dokonca sa k nim pridali aj obchodné ulice. Financujú impozantné osvetlenie a svoj tovar tiež ponúkajú aj priamo na ulici. Stánky s punčom či vareným vínom na dobročinné účely, praženými orieškami, jabĺčkami v červenej cukrovej glazúre, pečenými gaštanmi a inými tradičnými predvianočnými pochúťkami sú roztrúsené v rôznych častiach mesta. A tak môžeme povedať, že sa takmer celá Viedeň stáva jedným obrovským vianočným trhom.

Použitie zdroje:

M. Zips: Wie die erste Weihnachtskrippe in die Welt kam

Bertl Göttl: Vom Zauber der besinnlichen Zeit

www.krippe-wien.at

https://www.mjh.cz/expozice-muzea/

kryzovy-jeslicky

https://www.feiertage-oesterreich.at/

festtage/thomastag-thomasnacht/

Die Tradition der **Märkte vor Weihnachten in Wien** reicht rund 700 Jahre zurück. Herzog Albrecht I. erteilte im Jahr 1296 die Genehmigung für den damals sogenannten Dezembermarkt. Ursprünglich war der Verkauf von Lebensmitteln sowie von warmen Gewand auf der Straße dafür gedacht, die Menschen auf den Winter vorzubereiten. In der ersten Hälfte des 18. Jahrhunderts wird der Weihnachtsmarkt auf der Freyung – bei der Schottenkirche erwähnt. Aufgrund von Streitereien unter den Standinhabern wurde der Markt 1842 zum Platz Am Hof verlegt. Seit dem 5. Dezember 1843 standen dort vor allem Verkäufer von Krippen bis Neujahr, weshalb der Markt als Krippenmarkt bezeichnet wurde. In den 132 Holzhüttchen konnten sich alle Wiener für ihre Heime sogenannte Kastenrippen aussuchen – Miniaturrippen mit festen Figuren oder kleine mechanische Krippen mit sich bewegenden Figuren. Nach dem Zerfall der Monarchie 1918 wechselte der Krippenmarkt auf den Stephansplatz. Heutzutage ist zur Adventszeit ganz Wien voller Weihnachtsmärkte, der berühmteste und wohl am besten besuchte ist der Christkindlmarkt am Rathausplatz.

Zuzana Rusnáková, Janči Rievaj

OMŠA NÁRODOV

Už tradične poslednú septembrovú nedeľu (tento rok 24. septembra) sa koná v Dóme svätého Štefana, najväčšej katedrále vo Viedni, Omša národov. Zúčastnili sa na nej veriaci dvadsiatich piatich národností, medzi nimi aj početná skupina Slovákov. Motto tohtoročnej Omše národov bolo: „Maloletí utečenci – zraniteľní a bez hlasu.“ V kázni celebrujúci kňaz vyzval prítomných, aby sa osobitne pomodlili za deti na úteku zo svojich domov, pretože deti sú najzraniteľnejšie.

Foto: Viera Hllischer

Slovenskí speváci a čítajúci: (zľava): Zuzana Rusnáková, Theresa Schreieck, Reinhold Schreieck, Alexandra Poláková, Jana Gregor-Rogler, Ján Rievaj a Edita Babicová

Na sviatočnej omši sa stretli ľudia z okolitých štátov, ale aj veriaci, ktorí svoj nový domov našli práve v Rakúsku. Okrem nemčiny sme počuli taliančinu, španielčinu, slovenčinu, poľštinu či angličtinu. Hlavným celebrantom bol svätiaci biskup Dr. Franz Scharl, ktorý sa stará o spoločenstvá veriacich hovoriacich iným jazykom než nemčinou. Spolu s ním koncebrovali duchovní správcovia cudzojazyčných farností vo Viedni, medzi nimi aj Lic. Theol. Pavol Dubovský, zodpovedný za slovenskú katolícku komunitu pri Kostole Matky Božej (Muttergotteskirche) na ulici Jacquingasse v 3. viedenskom okrese. Meno Jacquin nesie aj slovenský zbor pôsobiaci vo Viedni už sedemnást rokov. Niektorí jeho členovia a hostia sa podujali na tejto slávnosti zaspievať slovenskú pieseň Ty si môj pastier. Na klavíri spievakov sprevádzal hlavný zbormajster Mag. Kucharka. Úvodnú pieseň Laudate Dominus

omnes gentes spievali všetky chóry spoločne, jedna sloha zaznela v slovenčine.

Do slávenia sa postupne zapájali všetky národy modlitbou a spevom vo svojom materinskom jazyku. Slávnostnú atmosféru umocnili skupiny v národných krojoch. Zo Slovenska sme mali možnosť vidieť kroje z Detvy, Piešťan a Trenčianskeho kraja. Prvé čítanie odznelo v slovenskom jazyku v podaní Ing. Janky Gregor-Rogler, oblečenej v detvianskom kroji s bohato zdobeným čepcom. Prosbu za mladých ľudí predniesla po slovensky Edita Babicová.

Úlohou zástupcov jednotlivých krajín bolo upiecť chlieb a v sprievode ho priniesť ako obetný dar k oltáru. Náš okrúhly chlebič spoznal biskup Dr. Scharl podľa malej slovenskej zástavky. Krojovaný sprievod prinášajúci dary uzatvárali deti so slnečnicami takmer väčšími ako ony. Modlitbu Otčenáš sa modlil nahlas každý v materinskom jazyku. Slávnosť vyvrcholila záverečnou piesňou Jesus Christ

you are my life, pričom zbory postupne spievali slohy vo svojom jazyku a refrén spoločne po anglicky.

Po slávnostnej omši boli všetci srdečne pozvaní na agape v arkádovom nádvorí biskupského paláca. Tu sme mali možnosť pochutnať si na národných špecialitách Talianov, Francúzov, Španielov, Rumunov, Poliakov, Slovincov, Albáncov, Chorvátov, Čechov a Maďarov. Pod historickými oblúkmi nechýbal ani slovenský stánok s bryndzovými haluškami, slovenským chlebom, škvarovými a syrovými pagáčmi, orechovými a makovými koláčikmi. V ponuke boli aj korbáčiky, domáca slaninka či kofola a víno venované Slovenským inštitútom vo Viedni, za čo sa im chceme osobitne poďakovať. Pri našom stole sa zastavil aj biskup Dr. Scharl a ochutnal halušky.

Na záver by sme sa chceli poďakovať všetkým, ktorí prispeli svojou podporou a pomocou pri reprezentácii Slovenska na tomto krásnom podujatí. ■

Foto: Archív Zuzany Rusnákovej

Ingrid Žalneva

STREET ART V 6. BEZIRKU

Viedenský festival Wiener Bezirkswochen sa začal organizovať roku 1951, trvá päť týždňov a koná sa v mesiacoch máj a jún.

Podieľa sa na ňom všetkých 23 viedenských okresov – Bezirkov, ako sa tu po nemecky označujú jednotlivé časti rakúskej metropoly. V ponuke je celý rad najrozličnejších kultúrnych podujatí: výstavy, koncerty, divadlá, pouličné festivaly „Strassenfest“ a „Nachbarchaftsfest“, workshopy, náučné prechádzky, prezentácie kníh, akcie pre deti a pod.

Účastníkov Urban Guide Tour privítal Markus Rumelhart, prednosta Okresného úradu Mariahilf (v strede)

Každý rok dostávame na našu spolkovú adresu brožúru s podrobným programom podujatí v 6. okrese, v ktorom sídli aj náš spolok. V posledných rokoch si ju zvyknem prelistovať omnoho dôslednejšie – jednak preto, aby som videla, ako je spropagovaný koncert, ktorý v rámci festivalu už po tri roky spoluorganizujeme s tunajším okresným úradom. Avšak zaujímajú ma aj iné podujatia, veď touto časťou Viedne často prechádzam, hoci tu nebývam. V tohtoročnej brožúre s názvom Kunst mit 6 moju pozornosť upútal program avizovaný na stredu 28. júna: **Urban Guide Tour** – prechádzka po uliciach tohto Bezirku zameraná na tunajšie diela street artu.

Street art je výtvarné umenie vytvárané na verejných miestach („na ulici“), spravidla na rôznych múroch a stenách budov. Niekomu sa to páči, inému nie. Niektí v tom vidia umelecké dielo, iní to považujú len za čmáranice a vandalizmus. Pre mňa osobne – mnohé, hoc aj provokatívne prejavy tohto mestského umenia, sú omnoho zaujímavejšie než veľkoplošné bilbordy vnucujúce nám veci, ktoré nepotrebujeme, alebo politikov, ktorých nemáme radi. Prejavy street artu nájdeme v každom veľkomeste, v podstate vo všetkých svojich formách: ako nástenné maľby na stenách vysokých aj desiatky metrov (murals), ale aj maľby vytvorené inými technikami, napr. nastriekaním farby cez šablóny (stencils), nálepky, plagáty (používa sa tapetovacie alebo škrobové lepidlo – wheatpaste) a rôzne 3D-inštalácie. Aj o tomto nám porozprával náš sprievodca Jakob, ktorý nás povodil po rôznych zákutiach a uliciach, aby nám poukazoval tie najzaujímavejšie diela v tejto časti mesta.

Na podujatí sa zúčastnil aj prednosta okresného úradu Markus Rumelhart, ktorý nám zároveň priblížil projekt **Calle Libre Festival** – za podpory mesta sa vyberú vhodné plochy, vyjedná sa ich použitie s majiteľmi, od umelcov sa vyziadajú návrhy výtvarných projektov a potom sa ešte pozhávajú dotácie na materiál a lešenie, ale aj na to, aby títo umelci mohli do Viedne

pricestovať a tu pracovať. Po tri dni v auguste majú tak domáci i okoloidúci možnosť pozorovať, ako doslova pred ich očami vzniká nové umelecké dielo nadmerných rozmerov. Dobrá spolupráca je hlavne s umelcami z Južnej Ameriky.

Aj vďaka tomu, že diela street artu často hraničia so zákonom, umelci tohto smeru väčšinou pracujú anonymne alebo pod rôznymi tajuplnými prezývkami. Počas júnovej prehliadky sme videli diela umelcov, ktorí vystupujú pod menami ako napríklad SKIRL, Frau Isa, ROOFIE, MONSTERZEIT, Jerson Jimenez, KASHINK, STINKFISH, ENIVO, KOZ DOS, EVOCA 1 alebo NYCHOS. O podujatie bol veľký záujem a mnohí prehliadku nazvali „cool tour“. Na záver sme sa ešte všetci vtlesnili do malej galérie Rabbit Eye Movement na ulici Gumpendorferstrasse, ktorá sa špecializuje na urban art.

Ak vás táto téma zaujíma, viac informácií o jednotlivých projektoch aj umelcoch nájdete na: www.callelibre.at, ale hlavne – až budete nabadúce prechádzať cez 6. viedenský okres, napríklad cestou na niektoré spolkové podujatie, majte oči otvorené a všimajte si aj steny tunajších domov! ■

Fotografie: Ingrid Žalneva

Impozantné nástenné maľby v Richard-Waldemar-Parku

HODINY KLAVÍRA

Hudba je rečou duše ...

... pre malých

Každé dieťa je jedinečnou osobnosťou a hudba je skvelým spôsobom, ako deti rozumovo a emocionálne rozvíjať.

Ku každému žiačkovi pristupujem individuálne, aby si deti vytvorili ku klavíru pozitívny vzťah.

Z našich hodín počuť nielen prvé tóny, ale aj smiech. Nemajte obavy, ak je vaše dieťa plaché, hudba rýchlo prelomí všetky bariéry.

... pre veľkých

Nikdy nie je neskoro začať. Zaujímavosťou sa ma často pýtajú, kedy budú vedieť hrať prvé skladby. Každý z mojich žiakov je príjemne prekvapený, že už po prvých pár hodinách hrá samostatne z nôt prvé krásne melódie.

Hudba je spojením vášne a odhodlania. Preto ak ste sa rozhodli začať s klavírom, rád budem vaším sprievodcom na ceste k hudbe.

www.klavierlehrer.wien

Nových žiakov prijímam počas celého roka. Výučba v slovenčine alebo nemčine. Výučba v 17. Bezirku alebo u vás doma. Cena za hodinu: 40,- eur.

O MNE: MgA. Lubosch Schelepek - koncertný pianista a skúsený, vyštudovaný pedagóg, ktorý Vám rád ukáže krásu hry na klavíri. Viac informácií na: **0664 285 6779**

Hanna Bodenstorfer

Mobilná učebňa slovenského jazyka

„Ako sa voláš? Odkiaľ si prišla? Kolko máš rokov?“ Tieto otázky stále niekde zneli, keď som prechádzala cez areál Študijného a kongresového strediska Univerzity Komenského v Modre-Harmónii. Na celý týždeň sem prišli deti vo veku 15 – 18 rokov z celej Európy, aby spoznali Slovensko, krajinu svojich predkov. Aj ja som sa zúčastnila na tomto pobyte, aby som spoznala nových priateľov a aj Slovensko, hoci si myslím, že ho už aj celkom dobre poznám.

Foto: Hanna Bodenstorfer

Pri Spišskom hrade

V nedeľu 18. júna sme sa stretli v Modre chlapi a dievčatá z Maďarska, Ukrajiny, Srbska a jeden chlapec pricestoval aj z Nemecka. Keďže ako jediná som prišla z Rakúska, cítila som sa na začiatku trochu osamelá, ale rýchlo som si našla kamarátky a kamarátov hlavne z maďarskej a srbskej skupiny. Nie všetci hovorili plynule po slovensky a často medzi sebou radšej používali jazyk krajiny, z ktorej prišli. Pripomínalo mi to trochu mojich spolužiakov vo Viedni, tam má tiež skoro každý korene v nejakej inej krajine, ale nie každý ovláda dostatočne jazyk krajiny, z ktorej pochádzajú jeho rodičia.

V pondelok sa začalo krátke vyučovanie. Rozdelili nás do dvoch skupín a obe naše vyučujúce sa volali Katka. Spomínali nám rôznych významných krajanov, ktorí žili v zahraničí, ale hlásili sa k svojim slovenským koreňom, napr. Andy Warhol. Po obede sme sa poprechádzali po mestečku Modre. V horúcom počasí nebolo ľahké udržať pozornosť pri výklade, ktorý bol inak veľmi zaujímavý, a modranská zmrzlina nám veľmi chutila. Hoci často cestujem s rodičmi do Bratislavy, v Modre som bola prvý raz a prekvapilo ma, že také pomerne malé mestečko má takú bohatú históriu. Večer sme si pozreli slovenský film Lietajúci Cyprián. Bol to smutný, ale veľmi zaujímavý príbeh na zamyslenie.

V utorok sa začala naša cesta po Slovensku autobusom. Vo Vysokých Tatrách sme sa poobede vydali na turistiku zo Štrbského plesa k Popradskému. Povedali nám, že túra bude menej náročná a bude trvať asi dve hodiny. S náročnosťou mali pravdu, ale cesta nám trvala namiesto dvoch hodín až dvojnásobne dlhšie. Napriek tomu stála za to, videli sme krásnu tatranskú prírodu, všade zeleň a v diaľke bolo počuť potôčik. Keď sme k nemu prišli, voda bola úplne čistá, až bolo vidieť každý kameň na dne. Do autobusu sme nastúpili poriadne unavení a skoro všetci zaspali. Večer sme prišli do Prešova, kde sme sa ubytovali. S mojimi novými kamarátkami som sa naučila novú kartovú hru, ktorá ma veľmi bavila.

V stredu nás čakala prehliadka Košíc. So sprievodcom sme prešli celé centrum a potom sme mali ešte voľný čas na nákup pohľadníc a zmrzlinu. V Košiciach ma najviac zaujal Dóm sv. Alžbety, ktorý je jednoznačne najväčšou dominantou mesta. Zaujímavé boli aj koľajnice konskej železnice prechádzajúce celým mestom, tie by sa určite páčili môjmu bratovi. Hoci už nie sú v prevádzke, v lete po nich jazdí „konka“ pre turistov.

Prešov sme si pozreli až vo štvrtok dopoludnia, tiež so sprievodcom. Hoci je Prešov menší ako Košice, krásou v ničom nezaostáva. Žili tu aj mnohí významní Slováci, študoval tu Hviezdoslav, vtedy ešte Pavol Országh, aj Ľudovít Štúr sa tu na krátko zdržal a mesto navštívil aj J. A. Komenský. Mesto bolo počas svojej histórie národnostne aj nábožensky priam multikultúrne zmiešané. Žili tu vedľa seba Slováci, Rusíni, Maďari a Židia. Z náboženského hľadiska patrili ku gréckokatolíckej, rímskokatolíckej, ale aj ortodoxnej či reformovanej cirkvi. Popri tom tu žila aj dosť veľká

židovská komunita s vlastnou synagógou. Solivary, ktoré boli v minulosti pre mesto hospodársky veľmi významné a dnes sú národnou kultúrnou pamiatkou, sme žiaľ nevideli. Počas návratu do Modry sme si ešte urobili zastávku v Spišskom Podhradí. Dlhú cestu sme si prijímať hraním hier a kvízom o Slovensku. Naša skupina sa umiestnila na druhom mieste.

V piatok sme kurz slávnostne ukončili. Musím povedať, že to bolo veľmi zaujímavé stretnutie s ľuďmi, ktorí majú slovenské korene podobne ako ja. Slovensko je pomerne malá krajina, veľa Slovákov žije pritom aj v zahraničí, a to nielen v západnej Európe, čo som doteraz až tak nevedela. Mrzelo ma len, že z nemecky hovoriacich krajín sme boli len dvaja. Myslím, že slovenská mládež by sa možno chcela aj zaujímať o kultúru svojich predkov, ale nenachádzajú odvahu prihlásiť sa. Je to veľká škoda, lebo dvojazyčnosť predstavuje v zjednotenej Európe veľký potenciál a je škoda ho nerozvíjať. ■

Júlia Kaja (7 r.): Rozprávková perníková chalúpka

www.danube-tennis.com

Honorarkonsulat Slowakei
Burgenland

MILÍ ČLENOVIA A PRIATELIA RAKÚSKO-SLOVENSKÉHO KULTÚRNEHO SPOLKU!

Ďakujeme za vašu priazeň a dovoľujeme si vám pripomenúť, že aj vďaka vašej podpore môže časopis vychádzať.

Či už formou členského alebo dobrovoľného príspevku podporte naše aktivity, aby ste aj v budúcnosti našli časopis Pohľady vo svojej schránke.

ĎAKUJEME!

Riadny člen: € 25,-

Študent: € 7,-

Názov konta: Österr.-Slowakischer Kulturverein
IBAN: AT56600000092040212
BIC: BAWAATWW
Bawag P.S.K.

www.slovaci.at

Zmena programu vyhradená!
Programmänderungen vorbehalten!

IMPRESSUM

Pohľady, redakcia:
adresa, telefón a fax ako pri vydavateľovi.
Vydavateľ: Rakúsko-slovenský kultúrny spolok -
Österreichisch-Slowakischer Kulturverein
Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien,
Tel.: 00431/596 13 15, Fax: 00431/595 57 99
Šéfredaktorka: Ingrid Žalneva
Redakčná rada: Ingrid Konrad, Ingrid Fux,
Vlado Mlynár, Jozef Macura, Martina Víglašská
Jana Gregor-Rogler
Lektorka: Marta Bábiková
Grafická úprava: Gabriel Štrba
Články podpísané menom alebo skratkou autora
nemusia vyjadrovať mienku redakcie.
Redakcia si vyhradzuje právo príspevky krátiť a upravovať.
Tlač: Tlačiareň Dóša, s.r.o. Bratislava

Tento časopis vychádza vďaka finančnej podpore
Úradu rakúskeho spolkového kancelára.
Die Herausgabe dieser Zeitschrift wird aus Mitteln
der Volksgruppenförderung des Bundeskanzleramtes
der Österreichischen Republik gefördert.

RE/MAX®
Trend

WWW.REMAX-TREND.AT

TWINCITY.LIVE

WAGONSERVICE
TRAVEL
SPECIAL TRAINS

www.wagonservice.sk

www.racket-vision.at

Vaše firemné a rodinné oslavy, párty, večierky, krstiny a promócie vám
zrealizuje A&V - Catering.

Stačí nás iba kontaktovať: av-catering@hotmail.com alebo 0676 717 11 77

**REDAKČNÁ UZÁVIERKA
ČÍSLA 1/2018 JE 28. FEBRUÁRA 2018**

Sekretariát RSKS

Otto Bauer Gasse 23/11, 1060 Wien
Úradné hodiny:
pondelok a utorok: 09.00 – 11.00
štvrtok: 18.00 – 19.30
T 0043(0)1/596 13 15
rsks@slovaci.at, sova@slovaci.at
www.slovaci.at

**Rímskokatolícke bohoslužby
v slovenskom jazyku**

Každú nedeľu a vo sviatok o 18.00 hod.
Pfarre an der Muttergotteskirche,
Jacquingasse 53, 1030 Wien

Bei Nichtzustellung bitte zurück an ÖSKV,
A-1060 Wien, Otto Bauer Gasse 23/11.

**Österreichische Post AG,
Info. Mail Entgelt barbezahlt**

INZERCIA/ ANZEIGEN

pre členov a dobrovoľných prispievateľov zdarma/ für die
Vereinsmitglieder und Förderer kostenlos. Ceny/ Preise:
do 50 slov bez obrázku/ bis 50 Wörter ohne Bild € 5,-
do 50 slov s obrázkom/ bis 50 Wörter mit Bild € 7,-
S obrázkom alebo bez obrázku/ mit oder ohne Bild
• 1/8 A4 € 10,-
• 1/4 A4 strany € 15,-
• 1/2 A4 strany € 20,-
• A4 strana € 40,-